

Glas

Glasilo SZDL za Gorenjsko

Gorenjske

Izdaja: Gorenjski tisk / Ureja:
Uredniški odbor / , Odgovorni
urednik: Slavko Beznik
Telef. uredništva 475 — uprave 190
/ Tekoči račun pri Komunalni banki
Kranj šte. 61-KB-1-Z-135 / Izhaja v
ponedeljek in petek / Naročnina: letna
600, polletna 300, mesečna 50 dinarjev.

KRANJ, 8. JUNIJA 1956
LETO IX. — ST. 45
DIN 10.—

Družbeni plan in proračun domžalske občine sprejeta

Ljubljansko cesto bodo asfaltirali

Družbeni produkt bo povečan za 2% — 77 milijonov za gradnjo stanovanj, 22 milijonov za kmetijstvo

Predsednik gospodarskega sveta pri občinskem ljudskem odboru tovariš Ludvik Rode je na nedavni seji poročal, da je bilo na zborih volivcev v domžalski občini največ govora o občinskih cestah, ki so v zelo kritičnem stanju. Poudaril je, da je po družbenem planu za vzdrževanje in popravila občinskih cest predvidenih 1.300.000 dinarjev, od tega je v te namene že porabljenih 800.000 dinarjev. S 500.000 dinarji, kar je še ostalo od sklada za vzdrževanje občinskih cest, pa ne bo mogoče kriti vseh potreb, ki so bile nakazane na zborih volivcev.

no zemljo. Ljudski odbor za to ureditev nima predvidenih sredstev.

DRUŽBENI PRODUKT SE BO POVEČAL ZA 2%

Zatem so razpravljali o predlogu družbenega plana občine, ki so ga tudi v celoti sprejeli, ker je bil skrbno pripravljen. Iz tega je razvidno, da se bo skupni družbeni produkt v občini v letošnjem letu povečal za 2 odstotka. Pri tem je treba upoštevati, da je bil družbeni plan v lanskem letu prekoračen v celotnem gospodarstvu občine za 7 odstotkov. Na to povečanje bo v prvi vrsti vplivala povečana industrijska proizvodnja, povečanje proizvodnje v obrti, večji promet v trgovini in gostinstvu ter povečana kmetijska proizvodnja. V nasprotju s tem povečanjem pa se bo vrednost del v gradbeništvu zmanjšala za 12 odstotkov.

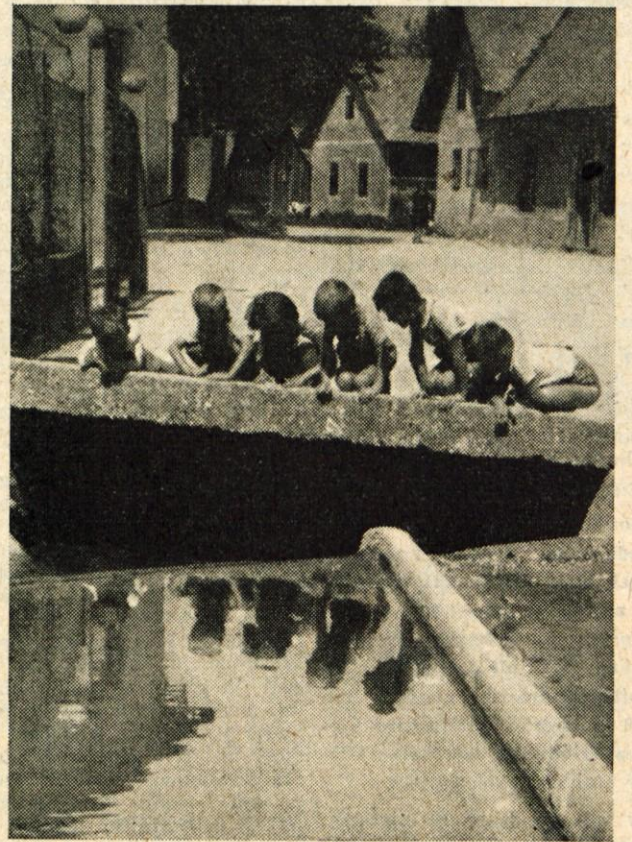
Dvig industrijske proizvodnje bo sicer malenkosten, komaj za 2 odstotka, to pa zaradi 49 odstotne iztrošenosti strojev. Investicijska dela pa se bodo odražala le v najnujnejših dopolnitvah in popravilih obstoječih kapacitet.

OBČINSKE DOKLADE

Po družbenem planu so tudi določene občinske doklade na dohodek iz kmetijstva v skupni višini 14.800.000 dinarjev. Od tega se bo 55 odstotkov stekalo v investicijski sklad, ostalih 45 odstotkov pa v redni občinski proračun. Davčna politika bo letos usmerjena tako, da bodo davki v sorazmerju z ustvarjenimi dohodki od kmetijstva. Skupaj z občinskimi dokladi, bodo davki enaki z onim iz leta 1953.

Po družbenem planu bodo proračunski skladi v letošnjem letu znašali skupaj 109.790.000 dinarjev, skladov pa bo pet. In-

(Nadaljevanje na 2. strani)

RADOVEDNOST

Družbeni plan občine Tržič za leto 1956

381.000 narodnega dohodka na prebivalca

Družbeni proizvod znaša 4 milijarde 388 milijonov

Družbeni produkt in storitve Tržiča bodo v letu 1956 znašale 8 milijard dinarjev in če odštejemo od tega materialne stroške vidimo, da bo družbeni proizvod znašal 4 milijarde in 388 milijonov. Ker znaša v celotnem okraju Kranj družbeni proizvod malo manj kot 40 milijard, pokaže izračun, da je »mali« Tržič udeležen na celotnem družbenem proizvodu z 11%, ali z eno devetino. Enako kot obrt bodo podpirali komunalna podjetja. Predvsem bo dolžnost podjetja »Pekarija«, da ukrene vse potrebno, da bo do zime novo poslopje pekarije vsaj pod streho. Preskrba Tržiča s kruhom je že več kot problem. Dolge vrste čakajočih pred pekarijo to dokazujejo.

stvo in s tem živinorejo. Stevilni novi objekti po planinah so temu priča. Družbeni plan daje več smernic za nadaljnji razvoj kmetijstva, predvsem živinoreje in sadjarstva. V mnogih primerih se naleti še vedno na nerazumevanje posameznikov za ustrezne napredne ukrepe. Zato je okužen s sadnimi škodljivci velik predel občine.

ZA VEČJO IZBIRO BLAGA V TRGOVINAH

V panogi »trgovina« družbeni plan znova postavlja zahtevo, da tržiška podjetja poskrbijo za čimvečjo izbiro blaga. Trgovina naj še izboljša postrežbo in končno poskrbi za primerno embalaranje prodanih predmetov potrošnikom. Investicijska sredstva, zbrana od trgovine in pa od 80% poslovnih najemnin, bo letos uporabljenih za modernizacijo trgovskih lokalov.

Gostinstvo v Tržiču ne more zvečati kapacitet, ker ni primernih prostorov, predvsem manjka prenočišč, ker so hotel-ske sobe zasedene za stanovanja. Zato trpi tujski promet. Zanj za sedaj skrbijo predvsem Planinska društva, ki vzdržujejo planinske postojanke. Družbeni plan predvideva oporoitev občinskega prometnega davka za vsa Planinska društva. Občina je tudi znižala gostinstvu obresti od osnovnih sredstev za 2%. Vsi gostinski obrati v tržiški občini bodo lastni investicijski sklad odvajali občini, kjer bo ta sklad upravljal posebni upravni odbor.

Obrtništvo tvori posebno poglavje družbenega plana, ki prikazuje, kaj bo vse občina storila za nadaljnji razvoj te tržiške dejavnosti. Mnogim obrtom obratoma znižuje občina obveznosti do družbene skupnosti z namenom, da se jim omogoči večji in hitrejši napredek.

V občini se bo pobiralo 1% davka na promet na drobno od vseh proizvodov, razen od prehrabrenih predmetov.

Občinska doklada na kmetijske dohodke bo znašala 8% za kmetovalce v goratih predelih Tržiča in 11% za nižinske kmete.

Občinski proračun bo letos znašal 75 milijonov dinarjev, investicijski sklad bo dosegel 13 milijonov dinarjev, cestni sklad okoli 1,8 milijona dinarjev, sklad za gradnjo stanovanja pa okoli 45 milijonov dinarjev.

O družbenem planu so te dni razpravljali na zborih volivcev, danes pa ga je sprejel tudi občinski ljudski odbor na svoji redni seji.

J. V.

Skupna skrb za mlade delavce

Sindikati in mladinske organizacije morajo delati roko v roki

Pred dnevi je bila skupna seja predsedstev Okrajnega komiteja LMS in okrajnega sindikalnega sveta, na kateri so razpravljali o problemih in aktivnosti delavske mladine v družbenem življenju. Ugotovljeno je bilo, da do sedaj v podjetjih ni bilo povezave med sindikalno podružnico in organizacijo Ljudske mladine. V vsakodnevem delu, pri reševanju proizvodnih in gospodarskih vprašanj sindikalne organizacije niso vključevale tudi vodstev delavske mladine, ki bi lahko mnogo pomagale v skupnem delu. Delo pri istih vprašanjih je bilo ločeno in nepovezano, zato včasih tudi ni rodilo zaželenih uspehov. Delavska mladina je preko posveto-vanj in drugih oblik dajala vrsto koristnih predlogov, toda to se ni izvajalo, ker ni bilo podpore ostalih organizacij, čeprav bi v praksi izvajanje teh predlogov pomenilo velik napredek za reševanje problemov delavske mladine. Vprašanje strokovne in ekonomske vzgoje, sprejemanje na delo, odnos med mojstri in mladimi delavci, društveno življenje, zlasti širša telesna vzgoja, problemi v zvezi z materialnim položajem, vse to so resna vprašanja, ki terjajo uspešne rešitve. Vsa problematika je bila podrobno prediskutirana in dani so bili koristni predlogi za nadaljnje skupno delo. Pokazalo pa se je za potrebno, da se na skupni seji obeh forumov prediskutira tudi stanje in problematika v strokovnih in vajeniških šolah, ker je nujno potrebno, da se delavskemu podmladku posveča več pozornosti in skrbi. Potreba tudi narekuje, da so širše spregovorili o problemih v zvezi z društvenim življenjem delavske mladine. Sklenjeno je bilo, da bodo do slična skupna posveto-vanja tudi v občinah, kasneje pa naj se tudi pred del. svete postavi zahteva, da stavljajo na dnevni red svojih sej razpravo o mladih delavcih. Okrajni sin-

dikalni svet bo dal pobudo svojim organizacijam v večjih podjetjih, naj pomagajo pri ustanavljanju klubov mladih proizvajalcev. Z vsi upravičenostjo pričakujemo, da bo skupno delo sindikata in ljudske mladine v slehernem podjetju rodilo več koristnih rezultatov.

—ič

Priprave za letošnji Gorenjski sejem

Veliko zanimanje razstavljalcev

Dosedaj je prijavljenih že nad 150 razstavljalcev z Gorenjske in ostalih krajev Slovenije

Za letošnji VI. Gorenjski sejem, ki bo od 3. do 13. avgusta v Kranju, je med razstavljalci precejšnje zanimanje, saj se jih je doslej prijavilo že nad sto petdeset. Ni dvoma, da bo lan-

in elektroindustrije, feksilne in prehrabrene industrije itd. Kot vsako leto pa bo tudi letos največje število razstavljalcev obrtnih podjetij in zasebnih obrtnikov. Od teh se je doslej

Upamo, da bomo lahko letos na razstavišču zasledili tudi nekaj novosti. Zlasti bi bilo poželjno videti novejšo izdelke raznega pohištva, za kar je nedvomno dala veliko pobudo prav razstava »Stanovanje za naše razmere« na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani.

Za razliko od prejšnjih let bo letošnji Gorenjski sejem imel tudi strokovno poučni pečat. Tako si prireditelji prizadevajo zagotoviti predavatelje za razna strokovna predavanja, namenjena posameznim strokam. Predstavniki tovarne »Impol« iz Slovenske Bistrice so že obljubili predavatelja, ki bo predaval o sodobni uporabi aluminija v gradbeništvu ter za stanovanjsko opremo. Kot kaže bo tudi podjetje »Chromos« iz Zagreba priredilo posebno predavanje za mizarje, o uporabi nitrolakov za politiranje.

Če pogledamo seznam prijavitelencev za letošnji VI. Gorenjski sejem, lahko opazimo, da bo letos zastopanih precej več podjetij iz ostalih krajev Slovenije kot je bilo do sedaj. Po tem sodeč lahko zaključimo, da zanimanje gospodarskih organizacij za Gorenjski sejem nenehno raste, kar mu omogoča tudi uspeh in večjo veljavo.

A. stematično podpirala planšar-

Razstavni paviljon tovarne »Svilanit« iz Kamnika na lanskeletnem Gorenjskem sejmu

skoletno število razstavljalcev letos ne le doseženo, temveč celo preseženo.

Doslej se je prijavilo okoli 40 industrijskih podjetij, največ z Gorenjske, od katerih prevladujejo podjetja kovinske

prijavilo 24 iz kovinske stroke, 30 razstavljalcev lesne in lesno-predelovalne stroke, 17 razstavljalcev tekstilne in 9 razstavljalcev usnjarske stroke. Trenutno je prijavljenih tudi 7 veletrgovskih podjetij.

Te dni po svetu

Predsednik republike Josip Broz-Tito se že sedmi dan mudi na državnem obisku v Sovjetski zvezi. Njegov obisk spremlja naša in svetovna javnost z velikim zanimanjem. Od neposrednih stikov med jugoslovanskimi in sovjetskimi voditelji si vsi obetajo ne samo nadaljnje zboljšanje odnosov med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo, marveč tudi prispevek k krepitvi splošnega miru in k sodelovanju med Vzhodom in Zahodom, da se dokončno odstrani vse ovire, ki so še ostale kot rezultat blokvske politike in hladne vojne.

Sovjetsko ljudstvo je našega predsednika povsod, kamor je v teh dneh prišel, najpristršeje in najtopleje sprejelo. S tem je najjasneje dokazalo, da je do mučne prekinitve odnosov in protijugoslovanske gonje v letu 1948 in pozneje, prišlo brez njegove krivde, po »zasiugi«¹ vršikov stalinske birokracije.

V zadnjih dneh je bil program bivanja predsednika Tita v Sovjetski zvezi naslednji: v ponedeljek je skupaj s člani spremstva, Edvardom Kardeļem, Koćom Popovićem, Milajkom Todorovićem in Blažom Jovanovićem obiskal Bulganina, nato pa si je ogledal znamenitosti Kremlja, predvsem Leninov mavzolej in muzej. Opoldne je bil na kosilu pri predsedniku Vrhovnega Sovjeta Vorosilovu. V torek dopoldne so začeli državniški razgovori, ki so potekali v pristrnem ozračju dobre volje in sporazumevanja. Popoldne si je predsednik Tito ogledal moskovsko tovarno avtomobilov, zvečer pa je za sovjetske gostitelje priredil sprejem v svoji rezidenци »Spiridonovki«. V sredo si je ogledal prvo atomsko centralo na svetu, ki leži kakih 120 kilometrov od Moskve, popoldne pa je obiskal moskovsko univerzo. Zvečer je predsednik Vrhovnega Sovjeta Vorosilov priredil na čast jugoslovanske državniške delegacije v Kremlju svečan sprejem. Opolnoči se je predsednik Tito s člani delegacije, v spremstvu premiera Bulganina odpeljal v Leningrad na dvodnevni obisk. V Leningradu si je v četrtek ogledal nekaj industrijskih objektov in prisostvoval delav-

skemu mitingu. Ogledal si bo tudi okolico Leningrada, Smoln in druge kraje, zvezane z Leninovim življenjem.

V tem tednu je bila na sploh zabeležena živahna diplomatska dejavnost in številni državniški obiski. V Luksemburgu sta se sestala francoski premier Mollet in zahodnonemški kancler Adenauer in sta dosegla kompromisni sporazum o ureditvi posarskega vprašanja, ki ni kodo več kako navdušil nobene stranke, ki bo pa vendarle verjetno služil za osnovo za rešitev tega vprašanja in za ureditev francosko-nemških odnosov.

V teh dneh je prispel na uradni obisk v Francijo grški kralj Pavle. Podpredsednik Indije Radakrišnan pa se mudi v Pragi. Po obisku v Čehoslovaki bo odpotoval še v Varšavo. V teh dneh se obeta tudi zelo živahna diplomatska aktivnost v Washingtonu. Najprej bo prispel tja kanadski zunanji minister Pearson, nato kancler Adenauer in končno francoski zunanji minister Pineau. Predsednik Eisenhower pa bo ta mesec obiskal Panamo. Vse te akcije naj bi privedle do popolne slege s Kanado, do nove konsolidacije Atlantske zveze in do nadaljnjega sodelovanja z deželami Latinske Amerike. Verjetno je vplivalo na Eisenhowerjevo potovanje dejstvo, da je v tem tednu Sovjetska zveza izrazila pripravljenost, da aktivno sodeluje z latinsko ameriškimi državami. To je izjavil sovjetski premier Bulganin dopisniku nekega mehiškega lista.

TRŽIČ

POGLED Z DIJAŠKEGA DOMA

Ljudje in dogodki

ITALIJA PO VOLITVAH

Volitve v Italiji so za nami. Po dnevih številnih zborovanj in ostre predvolilne borbe ter prognoz o izidu volitev, se je na ulice italijanskih mest in na vaše trge vrnilo zopet vsakdanje, normalno življenje. Zato pa se z nič manjšo vnemo nadaljuje razgibano politično življenje, razpravljanje in kombinacije v sedežih italijanskih strank. Zakaj sestaviti je treba nove občinske in provincijske svete.

Na volitve za člane provincijskih in občinskih svetov, takoj imenovane administrativne volitve, so italijanski volivci šli 27. in 28. maja in tam s svojimi volilnimi listki izrazili željo, komu izročiti v upravljanje svoje občine in province. Toda te volitve so imele širši pomen. Bil je to hkrati tudi splošen pregled moči posameznih strank in pregled novega odnosa med njimi, ki se je vsekakor izpremenil od zadnjih volitev enakega pomena, ki so bile leta 1951-52. Na izid volitev sta vsekakor bolj vplivala notranjepolitični in splošni zunanje-politični položaj, kot pa volilna propaganda pred volitvami.

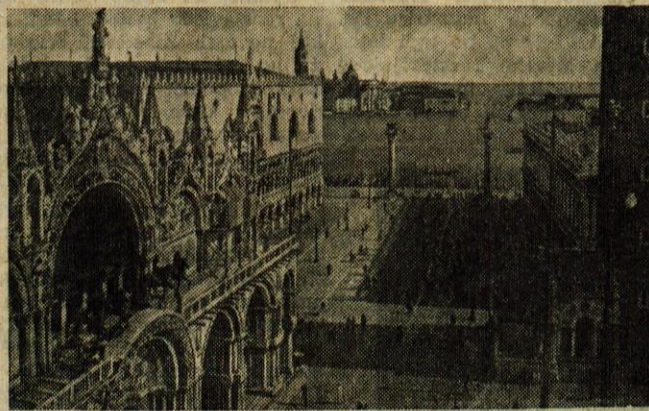
Demokristjani so na volitvah dobili kakih 39% glasov in tako izgubili nekaj odstotkov glasov z ozirom na volitve iz leta 1951-1952. Toda ostali so še vedno najmočnejša italijanska stranka. Njim po številu sledita komunistična in socialistična stranka, ki sta dobili skupaj okoli 35% glasov, kar pomeni, da ni skoraj nobene razlike v primerjavi z poslednjimi volitvami. Namreč, te dve stranki sta na volitvah za provincijske svete nastopali s skupno listo, medtem

ko sta za občinske svete nastopali vsaka zase. Zaradi tega je tudi težko ugotoviti odnos glasov med strankami; je pa jasno, da je del komunistov na teh volitvah vendarle oddal svoje glasove socialistični stranki.

Največji uspeh so na volitvah doživeli socialdemokrati. Posrečilo se jim je znatno okrepiti svojo stranko in tako spet odločneje stopiti na arena italijanskega političnega življenja. To jim je uspelo samo zaradi tega, ker so se ločili od demokristjanov, s katerimi so na volitvah leta 1951-1952 nastopali skupno in doživeli poraz. Ta volilna zmaga jim tudi omogoča, da se afirmirajo kot značilna sila, ki ima v prihodnje lahko precejšen vpliv na italijansko delavsko gibanje. Zato je tudi razumljivo, da so se po volitvah že pojavili obojestranski predlogi za sodelovanje med socialisti in socialdemokrati. Glasovi, po katerih naj bi socialdemokrati odklanjali sodelovanje s komunisti v skupnem levičarskem gibanju, so samo mnenja določenih krogov, nikakor pa niso odločilni pri določanju partijske politike italijanske socialdemokracije.

Povečano število glasov socialdemokratov, čeprav so le-ti v vladini koaliciji, skupno z glasovi socialistov in komunistov, v bistvu pomenijo zmago levih sil v italijanskem političnem življenju. Zaradi novih koncepcij o sodelovanju med naprednimi levimi silami, ki danes prevladujejo med njimi, je pričakovati, da bodo te sile kmalu skupno nastopile z zahtevami po odločnejši smeri v reševanju perečih socialnih problemov v

italijanski notranji politiki in po odločnejši orientaciji na mirljubne sile in na mednarodno sodelovanje v zunanji politiki. V skladu z novo mednarodno situacijo, zlasti z izginjanjem hladne vojne in z usmeritvijo na odklanjanje blokov, čemur je dokaj pomagala nova usmeritev sovjetske zunanje politike,

BENETKE — CERKEV IN TRG SV. MARKA, V OZADJU DOZEVA PALACA

so reakcionarne sile v Italiji izgubile svoje torišče dela, možnost rovarjenja in izkoriščanja strahu Italijanov pred »notranjo in zunanjo«² nevarnostjo. Zato so tudi monarhisti in neofašisti, ki predstavljajo skrajno desnico med italijanskimi strankami, doživeli občuten poraz. Položaj liberalcev, ki z demokristjani tvorijo vladino koalicijo, se ni mnogo izpremenil.

Zmaga levih strank in oslabilitev centra (vladine koalicije — če upoštevamo, da so socialde-

moški jih je ustavil, nato pa so dobili dovoljenje za vstop v taborišče.

V počitniškem domu zagrebške univerze so članice Zveze žena pripravile izdatno malico. Ni bilo lahko nasiti dve sto lačnih izletnikov.

Z rumenim cvetjem posuta trata pred kočjo je kar sama vabila k igri. Zastopnik SZDL tov. Strgar ni bil prav nič utrujen od dolge poti in brž je imel okoli sebe najmlajše udeležence pohoda. Zoga je zadelala gibčna telesa in nasmejanje obraze. Med vršičem skoro ni bilo slišati trobentača, ki je klical mlade vojake v zbor. Komandir obveznikov predvojaške vzgoje tov. Urh je vodil svojo vojsko v »napad«. Zaregljale so strojnice, počile puške, razlegal se je jurji in kmalu se je moral sovražnik umakniti za pogorišče nekdanje planinske kočje. Vse je vzklicalo hrabrim napadalcem, tov. Stare pa je dijakom razložil, kaj pomenijo povelja, plazenje in skrivanje. Navdušenim izletnikom je tov. Urh govoril o pomenu predvojaške vzgoje, potem pa dovolil, da so s tremi zračnimi puškami streljali tudi

Ljubljansko cesto bodo asfaltirali

(Nadaljevanje s 1. strani)

vesticijski sklad v višini 21 milijonov 488.000 dinarjev bo v glavnem porabljen za dvig kmetijstva proizvodnje, zatem za zboljšanje in preureditev trgovskih in gostinskih obratov ter za pospeševanje obrtne dejavnosti. Cestni sklad v višini 1.300.000 dinarjev se bo uporabljal za tekoče vzdrževanje in popravila cest. Največ sredstev je po družbenem planu predvidenih za sklad za stanovanjsko izgradnjo, in sicer v višini 77 milijonov 137.000 dinarjev, medtem ko bo znašal gozdni sklad 3.052.000 dinarjev in sklad za zatiranje alkoholizma 6.813.000 dinarjev.

V zvezi s sprejemom družbenega plana so sprejeli tudi proračun. Dohodki in izdatki proračuna občinskega ljudskega odbora so uravnoteženi in znašajo 66.768.000 dinarjev.

Ob koncu so še razpravljali o višini oskrbnine v Domu onemoglih v Domžalah. Odločili so, da bo od 1. junija dalje znašala mesečna oskrbnina 6500 dinarjev, medtem ko je doslej znašala 7000 dinarjev.

mokrati izrazili pripravljenost za sodelovanje z levimi strankami, ter poraz skrajne desnice bodo neogibno povzročili novo orientacijo v italijanski politiki.

Kot prvo se postavlja vprašanje o sodelovanju pri sestavi novih provincijskih in občinskih svetov ter sodelovanje v njih. Temu bo brez dvoma sledilo tudi ustrezno sodelovanje ozioroma politika posameznih strank v vladi in parlamentu. To pa bo nujno vplivalo na splošno italijansko notranjo in zunanjo politiko.

oni. Brž je bila ura pol petih in tovariš Vinko Šlibar je veselo družbo opomnil, da je pot do doma še dolga in nebo sumljivo zagrnjeno. Skrbne žene so razdelile obložene žemlje in kekse, da ne bi kdo omagal na poti in že se je kot plaz vsulo več kot dve sto ljudi v dolino Radovno. Tov. Božo je povedal, kako je bila požgana vas Radovna. Razbesneli fašisti so zavedne prebivalce zaprli v hiše in jih zažgali. Se danes pričajo o tem zverinskem

dejanju sivi zidovi, ostanki nekdanjih prebivališč.

Tako so mladi ljudje na tem pohodu zvedeli in videli marsikaj, česar ne sme naše ljudstvo nikoli pozabiti. Zanje je bil ta dan poln čudovitih doživetij. Čeprav je zadnji del poti deževalo, dobra volja ni popustila. V prvem mraku so se dijaki vrnili na svoje domove, a pohoda na Mežakljo ne more nihče več izbrisati iz njihovega spomina.

M. S.

Radovljica pred turistično sezono

Radovljiški okoliš ima po svojih izrednih naravnih lepotah vse pogoje za nadaljnji razcvet turizma, predvsem pa naselja Begunje, Poljče, Vrba, Kamna gorica, Lancovo in

Letos se je stanje precej izboljšalo. Največja gostinska obrata Grajski dvor in Slandrov dom sama razpolagata s sto posteljami, restavracija Triglav ima nad 40 zasebnih sob,

Kopalnice v Radovljici

Kropa. V Radovljici pod Oblo gorico je eno najlepših kopalšč v Sloveniji, od koder je edinstven razgled na dolgo vrsto Karavank in na triglavsko pogorje.

Uvesti pa bo treba boljše prometne zveze z Bledom in okoliškimi kraji, poživiti družabno življenje s koncerti in folklornimi plesi. V zadnjih letih je Radovljica v pogledu turizma zelo zaostala. Nekoč so bili v letni sezoni gostinski obrati polno zasedeni od domačih in tujih gostov, istočasno pa so bile oddane tudi vse razpoložljive sobe v zasebnih hišah. Tako je Radovljica lahko nastanila do 600 gostov v eni sezoni, v zadnjih letih pa več kot polovico manj zaradi hude stanovanjske stiske. Hišni gospodarji se niso mogli več utesnjevati.

torej vsi trije obrati imajo kapaciteto 240 postelj. Ob polni zasedbi bi se v glavni sezoni doseglo 14.400 nočnin, v predsezoni in po sezoni pa skupaj okoli 20.000 nočnin. V Slandrovem domu stane dnevna oskrba 560 dinarjev, v restavraciji »Triglav«³ od 650 do 700, v Grajskem dvoru pa 900 dinarjev. Če bo vreme ugodno, se obeta Radovljica kar uspešna turistična sezona, v kolikor je ne bodo okrnile razmeroma visoke cene prehrane in nastanitve, ki so za delovne ljudi težko dosegljive.

Lahko so vzgled ostalim

Že dalj časa se na vseh šolah menijo o mladinskih delovnih brigadah, ki bodo delale na raznih objektih v okraju. Pri mladini je velik interes za brigade, saj so le redki primeri, ko se poedinci izogibajo. Največ prijav za brigado je dosedaj na Vajenski šoli za razne stroke v Kranju. 80 mladincev in mladink se je dosedaj prijavilo, pričakujejo pa, da se jih bo prijavilo še več, saj mladinski organizaciji pomaga pri zbiranju prijav tudi vodstvo šole in vsi predavatelji. Ta primer je lahko vzgled drugim šolam v okraju, kjer z delom še niso resno začeli. Primer Vajenske šole v Kranju nam namreč kaže, da je od dobrih priprav, temeljitih razgovorov in enotnega dela odvisen uspeh akcije. Tudi nekatere druge šole so se resno zavzele. Na Sr. teh. tekstilni šoli imajo že več prijav in pripravljajo ustanovitve samostojne brigade, ki bo šla 1. julija delat na cesto Koprivnik-Gorjuše. Vodstvo šole se izredno zavzema, da bi se akcije udeležilo čimveč mladine.

Tem primerom naj slede tudi ostale šole; naj se vse resno lotijo dela. Neumestno je dajati mladini razne obljube, kam bo šla delat, kajti to je popolnoma škodljivo, saj mora biti sleherni mladinec ali mladinka pripravljen, da gre delat, kamorkoli ga bo določil štab MDB pri Okrajnem komiteju LMS.

»Avtopromet«⁴-Kranj uvaža od 17. 6. do 23. 9. 1956 redno nedeljsko turistično progo Kranj-Ankaran. Rezervacije se sprejemajo vsak petek pri upravi Avtoprometa-Kranj.

Odhod iz Kranja (avt. postaja) ob 7.00. uri, prihod v Ankaran ob 10.00.

Odhod iz Ankarana (TURIST) ob 17.00. uri, prihod v Kranj ob 20.00. uri.

M. K.

Mladih zadrušnikov ne smemo podcenjevati!

Pred nedavnim je bila seja odbora za kmečko mladino pri OZZ Kranj, na kateri so razpravljali o doseženih uspehih, nekaterih pomanjkljivostih in o nalogah mladih zadrušnikov na Gorenjskem.

Ugotovljeno je bilo, da so bili doseženi že lepi uspehi. Ustanovljenih je 25 aktivov mladih zadrušnikov z nad 400 člani. Nekateri aktivni mladih zadrušnikov so se že zelo dobro uveljavili. Imeli so razna predavanja, izlete, organizirali so poizkuse semenskih žit, trav, krompirja in še marsikaj drugega. Organizacije so dobro zaživele zlasti tam, kjer so se za to tudi zavzele KZ (Naklo, Ziri, Podlublje in še nekatere), medtem ko imajo druge še vedno začetne težave. Pri ustanavljanju aktivov mladih zadrušnikov (prej sekcij) se je pokazalo več pomanjkljivosti. Politične organizacije so premalo pomagale in je šlo ustanavljanje celo mimo njih. Zaradi tega so nekateri ljudje to delo različno tolmačili. V Predsedstvih je npr. bilo mišljenje nekaterih ljudi, da sedaj mladince spravljajo v KDZ, ker starejši niso mogli. Pojavila se je celo bojazen, da bodo člani aktivna mladih zadrušnikov zgubili konja in vozove, če se bodo včlanili. Teh primerov ni bilo veliko. Razumljivo je, da so taka mišljenja napačna. Aktivne mladih zadrušnikov ustanovljamo zato, da se kmečki fantje in dekleta, zlasti tisti, ki bodo ostali doma na kmetiji, vzgajajo po izsledkih sodobne znanosti v kmetijstvu. To jim bo prav gotovo koristilo pri njihovem delu. Koristno je, da se seznanijo, kako je mogoče povečati pridelke, kako je treba vzgajati živino itd. Ponekod so ljudje mnenja, da aktivni mladih zadrušnikov niso potrebni, ker imamo mladinske aktivne in prosvetna društva. Ta mišljenja so napačna. Mladinski aktivni in prosvetna društva imajo povsem druge naloge, to je politična vzgoja mladine, aktivni mladih zadrušnikov pa vzgajajo kmečko mladino gospodarsko in strokovno v kmetijstvu. Nekateri zadruške so pokazale slab odnos do aktivna mladih zadrušnikov. Tako npr. v Voklem ni nihče od članov UO KZ prisostvoval ustanovnemu sestanku aktivna. Drugod so bili zopet mnenja, da mladi fantje in dekleta ne bodo nič napravili. Tudi to je napačno, ker je že sedanja praksa pokazala, da so kmečki fantje in dekleta zelo marljivi pri delu.

Seveda pa jim moramo pomagati. Kmetijski strokovnjaki OZZ - Kranj bodo nudili aktivom mladih zadrušnikov vso pomoč. Prav tako jim bodo pomagali občinski agronomi. Ko bodo aktivni mladih zadrušnikov organizacijsko utrjeni, bo organiziranih več centralnih akcij. Vse aktivne bodo obiskali, povsod bodo imeli predavanja z zvočnimi filmi o odpiranju krompirja ter praktičnimi vajami na travnikih in krompiriščih. Ena izmed največjih akcij pa bodo dnevi kmečke mladine, na katere se že pripravljajo aktivni mladih zadrušnikov. Tu bodo razstave, tekmovanja in celotni prikaz kmetijske dejavnosti. Kmečkih fantov in deklet ne smemo podcenjevati, ampak jih navezati na zemljo, na kmetije. Morajo znati ceniti zemljo in jo spoštovati. To je glavna naloga aktivov mladih zadrušnikov. Mlade zadrušnike moramo naučiti varčevati. Ne smejo zahtevati samo denarja, ampak morajo tudi kaj pokazati. Izleti, ki jih bodo organizirali, naj bodo vsestransko poučni. Zbiranje vzorcev za analizo zemlje, nabiranje dobrih semenskih trav in krompirja, razni poizkusi, to naj bodo glavne naloge aktivov in podjetju. V jeseni bo na razpolago nekaj originalnega semena kadoške pšenice, zato naj se člani aktivov mladih zadrušnikov prijavijo za poizkuse. Poleg tega bodo organizirali tekmovanje koscev in žanjic, 15 fantov in deklet pa bo odšlo na 20 dnevno kmetijsko delovno akcijo v Koper, kjer se bodo obnavljali oljni nasadi. O tem bomo še poročali.

Na posvetovanju je bil sprejet sklep, da se sekcije mladih zadrušnikov preimenujejo v aktivne mladih zadrušnikov, tako kakor je v ostali Sloveniji. J. Bogataj

GORENJSKI ZADRUŠNIK

Tudi zadrušniki v Gorjah so razpravljali o izvršenem in bodočem delu

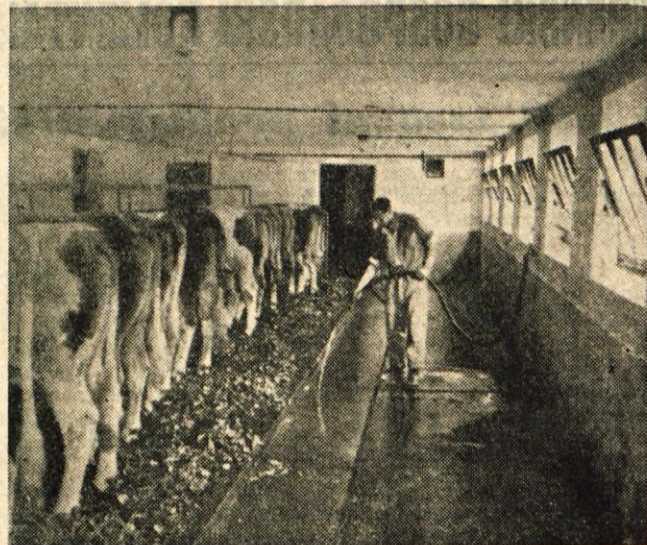
Zbor zadrušnikov v Gorjah je bil dobro obiskan. Od 105 članov je bilo navzočih 76 članov in članic. Kljub temu, da je imela zadruška v preteklem letu in že prej težave z uslužb. v knjigovodstvu, z upraviteljem in z gostilno, lahko trdimo, da je to ena naših najboljših zadrušk. Prva zadruška in sicer živinorejska in konjerejska zadruška je bila v Gorjah ustanovljena že leta 1905. Delovanje zadruške se odraža predvsem v urejanju skupnih pašnikov, vaških in planinskih, v nabavi plemenjakov, v nabavi skupnih strojev za sadjarstvo in poljedelstvo itd. Od odkupov je najboljše urejen odkup lesa. Več kot 90% članov zadruške oddaja les potom svojega lesnega odseka. Treba bo še urediti odkup in prodajo živine preko zadruške. Prav tako imajo težave z odkupom mleka. Zaradi velikega števila industrijskega delavstva se mleko oddaja na domu. Nastajajoči viški gredo čestokrat v izgubo ali pa se slabo vnovčujejo. Zadruška bo morala vsaj te viške mleka zadržati in ga oddajati v blejsko mlekarstvo.

V diskusiji je bilo govora o urejanju gozdnih poti, o uspe-

hih v selekciji živine in podobno. Na občnem zboru so bili bikorejci opozorjeni, naj bi imeli plemenske bika v oskrbi dlje kot samo 2 leti, ker bi si zadruška na ta način zmanjšala izdatke, ki jih ima z vsakoletno nabavo dragih bikov. S subvencijo zadruške bi bikorejce oskrboval bika po strokovnih navodilih lahko tudi več let. Zadruška bi na ta način prišla do izenačenega tipa živine. Tako pa je vsaka žival v hlevu po poreklu od drugega bika. Nadalje to, da je treba z ozirom na slabo ceno plemenske živine delati bolj na pridobivanju mleka in misliti na predelavo mleka. Naš trg še izdaleka ni nasičen z mlekom in mlečnimi izdelki. Zato je treba na polju pridelovanja in konzerviranja kreme začeti s sistematskim delom. Urejanje naj se gnojilne jame in zidajo silosi. Za zidanje silosov je dala izdelati O. krajna zadruška zveza kovinski opaž, ki se je pri postavljanju silosov v praksi zelo dobro obnesel. Za izvajanje teh akcij ima zadruška zveza na razpolago dovolj strokovnjakov in naj se jih zadruške poslužujejo. V načrtu dela za l. 1956 je predvidela zadruška dograditev

hlevov za živino na Pokljuki in adaptacijo moderne kuhinje v zadrušnem domu, kjer bodo lahko gospodinjstvi tečaji. V upravni odbor je izvoljen tudi predstavnik mladih zadrušnikov in predstavnica žena zadrušnic. Te imajo svoje odbornice po vseh vaseh in so zelo aktivne.

Ing. Tone Mastnak

Le v snažnem, zračnem in svetlem hlevu je mogoče dobivati dobro mleko

ZATIRAJMO PLEVEL

Da so plevel vse tiste rastline, ki rastejo na njivi, travniku ali pašniku proti naši volji — to je znano vsakemu kmetu. Torej bi med pleveli šte- li vse tiste rastline, ki jih v določenem posevku nečemo videti. Seveda ni vsaka rastlina vedno plevel.

V času rasti je uničevanje plevela vedno bistveno vprašanje ne samo za bodoči pridelek, ampak tudi zemlja sama zahteva, da plevel uničujemo.

V vsaki zemlji je na milijone semen plevela. Koliko plevela uniči obdelovanje zemlje, ni mogoče določiti. Plevel zatiramo različno, kar vse zavisi od vremenskih razmer in vrste

zemlje. Jesensko ral vlačimo le tam, kjer so blage zime in ne preveč snega, ne vlačimo pa tam, kjer pade dosti snega in se zemlja rada zapere. V prvem primeru plevel lahko vzkali in pozebe.

Plevela samosevce moramo uničiti v času med žetvijo in setvijo, tedaj ima plevel najboljše pogoje za rast in ga v najbujnejši rasti tudi lažje uničimo. Najbolje pa uničimo plevel prav v tistem času, ko kali. Vendar moramo upoštevati, da po obdelavi strnišča vzkali največ polovica plevela. Tako obdelava strnišča ne uniči vsega plevela.

Potrebno je precej previdno-

sti, da pri zatiranju plevela ne uničimo tudi samega posevka. Še bolj pa je potrebno paziti, da ne zamudimo pravega časa, ko res lahko uspešno branamo in kultiviramo: računamo namreč, da plevel uspešno uničimo v kalu v 5.—8. dnevu po setvi. Ponovno pa branamo posevke, ko ima žito na primer že tretji list. Tu je največ vredna stara izkušnja — praksa. Dobri kmetovalci vlačijo žitne posevke tudi štirikrat.

Če že zamudimo pravočasno brananje, pa del teh opravkov nadoknadimo z okopavanjem. Vendar pravočasnega brananja z nobenim ukrepom ne nadomestimo. Okopavanje je načeloma namenjeno le njivam, kjer rastejo okopavine. Žito, stročnice in krmne rastline pa okopavamo, če so posejane v redih in dovolj narazen. Seveda je najboljše, če bi lahko okopavali po dolgem in počez. Okopavine so tiste rastline, ki pomagajo zapleveljeno njivo dobro očistiti, vendar plevela popolnoma tudi z njimi ne uničimo, če so njive v še tako dobrem stanju. Predvsem so tu koristne tiste okopavine, ki jih obdelujemo še v prvi polovici meseca junija. Zaradi tega je posebno važno zatiranje plevelov prav v vlažnejših krajih, kjer plevel bujnejše raste.

Tudi v okopavinah zatiramo plevel takoj po saditvi, posebej pri krompirju, ki dolgo časa ne ozeleni. Zelo prikladna je za zatiranje verižna vlača, ki se lepo prilagodi grebenom na krompirjevi njivi. Nič slabše ne dela ogrodnik. Težje je uničevati plevel v pesi kot v krompirju. Pesna njiva je bolj skrbno pripravljena za setev, tudi kasneje sejemo, zato so pogoji za rast plevela ugodnejši. Pesu navadno zato »na slepo« okopavamo.

Okopalnik mora imeti nože dobro nabrušene in pravilno postavljene in tudi zemlja ne sme biti preveč trda, da bo šlo okopavanje v redu.

Navadno pa ostane nepoškodovan plevel v redih, tega uničimo še pred samim rahljanjem, poškrbimo njivo z ustreznimi strupi — herbicidi, če jih imamo seveda na razpolago, in če jih smemo uporabiti.

Težje obdržimo čisto pesno njivo, ker imamo v njej navadno več presleg. Vemo namreč, da je pesa občutljiva za kislina in hladna tla. Na taki njivi je dovolj razhudnika, kamilice in drugih podobnih plevelov.

Plevel povzroča vsako leto milijardo škodo s tem, da je pridelek 15—20% manjši, pravijo celo, da naredi plevel več škode kot boleznin in da so izgube zaradi plevela večje kot pa stanje vsa umetna gnojila celo v tisti količini, kot jih uporabljajo v kmetijski razvitih deželah. Čas je, da tudi sami začnemo »spoštovati« plevel tako, da nam tudi v boljši obleki ne bo hudo stopati na njivo in potegniti iz zemlje plevel, ki kazi lepo cvetočo krompirjevo njivo. Plevel močno izsušuje zemljo in je znan prenašalec in gostitelj različnih bolezni in škodljivcev ter otežkoča normalno delo. Zato bo potrebno iz leta v leto še bolj paziti na plevel in tako brez večjih stroškov večati pridelek, kar je vedno cilj vsakega pridelovalca!

Jože Zebovec

Ing. G. M.

Poletno škropljenje sadnega drevja

Spričo obilnega cvetenja sadnega drevja lahko pričakujemo letos zopet dobro sadno letino, če ne bo kakšnih vremenskih nepravil — pozebe, toče itd. Iz izkušnje pa vemo, da so cene sadju ob dobrih letinah precej različne in se predvsem ravna po kvaliteti sadja, ker ima trgovina dovolj izbire pri nakupu. Se posebej velja to za inozemski trg, kjer so razlike v cenah z ozirom na kvaliteto še mnogo večje, kar je čisto pravilno. Za dobro blago tudi dobro plačilo. Drugače je seveda ob slabih letinah, ko gre blago lažje v promet. Zavedati pa se moramo, da pri nas sadna proizvodnja v zadnjih letih napreduje in da se bo z ozirom na široko obnovo sadjarstva še znatno povečala. To bo prav gotovo vplivalo tudi na sadno trgovino, ki bo kupovala le kvaliteto sadje. Zato je potrebno, da poskrbimo, da bo naše sadje kvaliteto. V ta namen moramo uporabiti vse možnosti, ki nam jih nudi današnja znanost in tehnika v sadjarstvu. Izvajati moramo vse

agrotehnične ukrepe, ki vplivajo na rodovitnost in kvaliteto sadja. Poleg gnojenja, obdelave

ŠKRLUP (fuzikladij)

itd., je najvažnejša zaščita sadnega drevja pred boleznimi in škodljivci. V sadjarstvu poznamo celo vrsto škodljivcev in

bolezni, ki nam kvarijo ali uničujejo bodisi dreve ali pa plodove. Od insektov nam napravi največ škodo ameriški kapar, češpljev kapar, jabolčni in češpljev zavijač, v zadnjem času pa nam grozi še rdeči pajek. Na mladem drevju pa se tem pridružujejo še listne uši, ki zavirajo rast mladih pogankov. Od glivičnih bolezni pa nam povzroči največ škodo škrlup ali fuzikladij in sadna monilija, na koščičarjih pa tudi listna luknjikavost, manj pa jabolčna plesen in druge.

Proti insektom se uspešno borimo z žimskim škropljenjem. Predvsem proti kaparjem. Vendar mnogo koristi tudi poletno škropljenje z insekticidi. Drugače je z glivičnimi boleznimi, ki jih z žimskim škropljenjem praktično ne uničimo, razen majhnih izjem (— breskvina kodravost). Zato je nujno, da se borimo proti njim s poletnim škropljenjem. Predvsem gre tu za zatiranje škrlupa in monilije.

Škrlup povzroča glivica, ki se pojavi precej zgodaj, čim nastopijo za njen razvoj ugodni pogoji (dovolj vlage in toplote). Prva okužba po zimskih trosih se izvrši nekako v drugi polovici maja po kakšnem večjem deževju. Tedaj je navadno že dovolj toplete, da trosi na listih lahko kalijo. Optimalna toplota za njihovo kalitev je nekako med 23 in 28 stopinj C, vendar pa kalijo lahko tudi že pri nižji toploti, pač pa je tedaj potrebna večja vlažnost, to se pravi več padavin. Okuženo listje po škrlupu spoznamo po svetlejših lisah v notranjosti listnega tkiva. Te se posebno dobro vidijo, če pogledamo list proti svetlobi. Lise sčasoma porjavijo in včasih izpadejo. Tedaj nastanejo na listu luknje, včasih pa zajame glivica ves list in tedaj listje predčasno odpada. To se dogaja predvsem v vlažnih letih, ko imajo glivice ugodne pogoje za svoj razvoj. Na odpadlem listju tvori glivica poletne trose, ki povzročajo drugotno ali sekundarno okužbo prek vsega poletja in čisto tudi še na plodovih v skladišču, če je to pre-vlažno.

Iz tega sledi, da je najvažnejše, da preprečimo takozvano primarno okužbo, ali jo vsaj omejimo, kajti od te zavisi: jakost vseh poznejših okužb. To storimo na ta način, da zavarujemo listje in plodove z zaščitno plastjo škropiva, ki prepreči kalitev trosov, ki padejo nanj. Težje je določiti pravilni čas škropljenja, ker ne vemo za daljšo dobo naprej, kakršno bo vreme. Najbolje je, da škroplimo takoj, ko nastopi toplejše vreme in so listi že razviti.

SADNA GNILOBA (monilija)

da odstranimo vse suhe plodove z drevja, ki so vir primarne okužbe. To seveda napravimo že pri zimskem čiščenju. Poleti odpadle gnile plodove pa sproti pobiramo in jih sežgemo ali zakopljemo. Na ta način preprečimo sekundarno okužbo s poletnimi trosi.

Sadarski odseki pri kmetijskih zadruškah naj organizirajo na svojem področju poletno škropljenje in s tem prispevajo svoj delež k dvigu kvalitete sadja, obenem pa povečajo rentabilnost sadnih škropilnic, ki so še vedno premalo izkoriščene.

Močan pojav koloradskega hrošča na krompiriščih

Malomarnost pri zatiranju koloradskega hrošča v zadnjih letih se nam že mašuje. Letos se je pojavil škodljivec v taki množini, da resno ogroža nasade krompirja. V okolici Kranja smo našli na vrtu velikosti 50 m² kar 50 hroščev, v Škofji Loki pa na enaki površini celo 700 komadov. Če pomislimo, da odloži ena samica tekotom poletja 700 do 800 jajčec, potem nam je jasno, da se bomo morali resno potruditi pri uničevanju tega naravnega škodljivca.

Pridelovalci krompirja in pa-

radižnika so dolžni skrbeti za zatiranje hrošča na svojih nasadih. Zatirati morajo sami ali pa poskrbeti, da n. pr. KZ izvrši pravočasno kemično zatiranje. Hrošča bo potrebno uničiti čim se pojavi, ličinke pa predno dosežejo polovično velikost odraslih ličink. Na krompirju samosevci, ki raste med žitom in drugimi posevki je spomladaj veliko hroščev, ki jih je treba prav tako zatirati.

Kmetijske zadruške so dolžne izvajati kemično zatiranje kjer so okužbe splošne in nuditi pomoč pridelovalcem pri škropljenju oziroma prašenju. Zadruške morajo imeti na zalogi dovolj škropiva ali prašiva za kemično zatiranje.

Občine odnosno kmetijski referenti na občinah bodo opravljali kontrolne preglede zaradi odkrivanja okuženih žarišč in lastnikov, ki malomarno zatirajo koloradskega hrošča.

Kjer so okužbe splošne, naj se izvaja le kemično zatiranje in sicer trikratno. Mehanično zatiranje je na močno okuženem področju brezsmiselno.

Kmetovalci, vrtničarji, zatirajte koloradskega hrošča kjer koli ga najdete!

Letos je napad koloradskega hrošča največji, zato ga uničujemo povsod in pravočasno!

Iz poročil in razprave z letošnje skupščine Zvezne zunanjetrgovinske zbornice lahko sklepamo, da je zbornica v preteklem obdobju znatno razširila svojo dejavnost in povečala svoj vpliv pri reševanju vseh zunanjetrgovinskih problemov.

V vrsti problemov je dejavnost zbornice usmerjena k povečanju in izboljšanju jugoslovanskega izvoza. Pristojnosti, ki jih je dobila zbornica, ji omogočajo uspešnejše delo. Jasno je, da so te pristojnosti tudi povečale obveznosti, ki jih mora izpolnjevati ta gospodarska organizacija.

Razen kopice problemov, s katerimi se je pečala zunanjetrgovinska zbornica, sodijo med najpomembnejše registracija zunanjetrgovinskih podjetij in organiziranje nadzorstva in kakovosti kmetijskih pridelkov namenjenih izvozu.

Ugotovljeno je bilo, da pri nas še ni dovolj sposobnih kadrov za zunanjetrgovinsko poslovanje in da je ena najpomembnejših nalog zbornice prav strokovno izpopolnjevanje kadra.

Podatki, ki so razvidni iz poročila, kažejo, da 356 uslužbenec s fakultetno izobrazbo ni dobilo pristanka za delo na dosedanjih mestih v zunanjetrgovinskih podjetjih, ker niso imeli dovolj izkušenj in niso bili dovolj strokovno podkovani. Precejšnje število takih kadrov je bilo na vodilnih mestih, čeprav ni imelo niti 6 mesecev prakse po končani šoli. Znanje tujih jezikov prav tako ni zadovoljivo. 370 uslužbenec zunanjetrgovinskih podjetij je dobilo pristanek za delo v zunanji trgovini pod pogojem, da v letu dni naučijo vsaj en tuj jezik.

Zaradi vseh teh perečih problemov je Upravni odbor zbornice organiziral posebno komisijo za pospešeno usposabljanje kadrov. Pričakovati je, da se bodo že jeseni začeli tečajji v treh republiških središčih.

Nadzor za kakovosten izvoz kmetijskih pridelkov se opravlja na podlagi pravilnika, ki je bil sprejet lani decembra. Čeprav od sprejetja tega pravilnika še ni preteklo dosti časa, je zunanjetrgovinska zbornica že organizirala in pripravila predloge posebnih pravilnikov. Dosedaj je pripravljenih 24 predlogov raznih pravilnikov, od katerih eni že veljajo.

Za opravljanje kontrole kakovosti svežega in suhega sadja, namenjenega izvozu, je že postavljeno 150 kontrolorjev na 141 nakladalnih postajah, za povrtnino pa 131 kontrolorjev na 112 nakladalnih postajah.

Pripombe in ugotovitve, katere je dosedaj zbrala ta kontrolna služba, so v precejšnji meri koristile odpravljanju nepravilnosti v zunanjetrgovinskem poslovanju s kmetijskimi proizvodi.

Gorenjske bodice

K OMAJ BI BILO, da bi se sedaj, ko je sonce že močno pritisnilo, začel razburjati, da je prevroče, dasiravno smo še pred kratkim tarnali, zakaj je toliko dežja in tako mrz. Kdo bi le ugodil vsem željam in zahtevam. To je nemogoče.

Zakaj bi se razburjali proti vremenu, če se še jaz nisem zadnjič razburjal, ko so me opozorili, naj bom previden, če grem k spovedi k patru na Brezjah. Rekli so mi, da naj nikar ne grem tja, če nimam denarja. Ondotni pater te kar mimogrede »pogrunta«. Tako je nekemu za Veliko noč dejal: »Ti, poslušaj, za ta svoj greh boš dal pa še 200 dinarjev za mater božjo!«

NO, NIČ ZATO, ko smo pa v Kranju kranjsko »vlado« pokopali. Ljudje so menda »Glas Gorenjske«, v katerega pišem te svoje »bodice«, kar razgrabili in se razburjali, zakaj ga niso več tiskali. No, ker jaz z upravo lista nisem ravno v najboljših odnosih, se jih ne upam vprašati, zakaj so to storili.

RAJE SEM JO mahnil kar k »Jelenu« v Kranju na »mlačno« pivo. Sicer se zaradi tega ne bi toliko razburjal, pač pa me je presenetila družbica kvartopircev, ki vsak dan vneta »mavšla« za denar. Kot so mi pravili, so to vedno eni in isti obrazi. Pri igri so tako vneta, da ne vidijo in ne slišijo nič okoli sebe.

VEČKRAT SO me že tudi opozorili, da trgovina v Dupljah prodaja večkrat povsem

Ob Ljubeljski cesti v Trzinu. Nekdanji lastnik Bombažne predilnice in tkalnice Gassner pa si je postavil svoj grad na že omenjeni grič. Zidovi gradu, več ko meter široki, so kot priča, da se je hotel »gospod« zaradi svojih grehov nad »delavsko rajo« dobro zavarovati. Toda prav pred njegovo delavsko rajo so morali popustiti še tako močni zidovi.

V tem gradu je danes Dijaški dom. V njem so ciberni, ki imajo svoj vrtec, otroci, ki ob-

biti zaradi škrlatinke dva meseca doma. V šoli ji prav zaradi tega ne gre letos najbolje. »Lepše kot je pri nas, verjetno ne more biti nikjer več. Vsega imam dovolj. Če ne bi bila tu, v šolo sploh ne bi mogla hoditi in brez pomoči, ki jo imam v domu pri učenju, verjetno tudi ne bi mogla zdelovati. Danes sem popravila zgodovino, še matematiko, pa upam da bo spričevalo najmanj zadostno. Letošnje leto bi bila s tako oceno prav zadovoljna.«

Odličnjakinja, Mimica Golmajer s Sv. Ane (II. razred gimnazije) pa mi je dejala takole: »Pri učenju nam precej pomaga tovarišica »Cici«. Če ne bi bila v domu, ne bi mogla hoditi v šolo. Najraje pa imamo našega upravnika. Sicer ga katerikrat razjezimo, vendar se vse hitro poleže in spet smo najboljši prijatelji.«

Se in še smo razgovarjali. Pogledal sem jih še, imeli so ravno pristo, kako so že večji v balinanju, kegljanju, obladanju žoge in v raznih igrah, druge spet kako se sprehajajo po parku in uživajo naravo ali se zaupno razgovarjajo.

Kadar pride mednje upravnik in jim reče: »Kdo pa bo še za hišo kaj naredil?« so spet vsi na mestu. Urejanje parka ali vrta jim je v veliko zabavo in seveda tudi pouk. V domu imajo otroci tudi svoje dežurstvo, in sicer »ekonomsko dežurno«.

Govoril sem z upravnikom doma, »očetom« vseh teh malih, tovarišem Alfonzom Inkretom. O življenju in delu otrok v domu mi je povedal marsikaj zanimivega.

Vzgojitelji in ostali se z našimi ciberni, pionirji in mladinci razumemo kar najbolje. Zlasti še, če v šoli izdelujejo z dobrimi ocenami. Povem naj, da je imel lani med 100 otroki, kolikor jih je vsako leto povprečno v domu, ob koncu leta samo eden slabo oceno. Letos bo slabše, približno 80% bo pozitivnih, s popravnimi izpiti pa se bo število slabih ocen lahko še precej zmanjšalo, »mi je med drugim dejal.

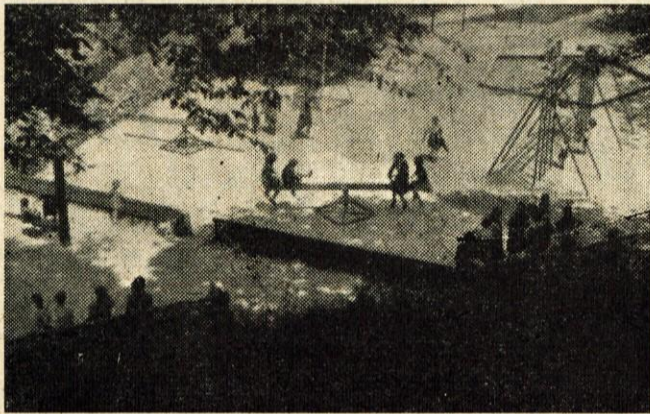
Razumljivo je, da se vzgojitelji v prvi vrsti brigajo za uspeh otrok v šoli, čeprav je njihovo delo precej naporno in zahtevno, namreč njih je malo, otroci pa so iz osmih razredov. Kakšno je življenje v domu nasplo, pa sem povprašal še otroke.

Marija Kavčič iz Jelendola, ki hodi v prvi razred gimnazije je pravkar nasmejanega obraza prihitela iz šole h kosilu. Pred kratkim se je spet vrnila med svoje prijateljice, ker je morala

darilo samo nekaj »izbrancev« (te bi domala prešteli na prstih ene roke), so si ti »mogočnejši«, izkoriščevalci, z eno besedo kapitalisti, po večini tuji, v okolici Trziča gradili vile, gradiče

skujejo osnovno šolo in dijaki razredov nižje gimnazije iz vse bližnje okolice. Otroci s Sv. Ane, z Unika, iz Križ in drugih krajev, nekateri tudi iz Trziča, imajo svoj drugi dom v tem gradu s prelepo okolico.

POGLED NA »ZIV - ŽAV«

POGLED NA »ZIV - ŽAV«

VABIMO VSE POVERJENIKE

Prešernove družbe

da nam pošljejo najkasneje do 10. junija 1956 poimenski spisek tistih članov Prešernove družbe, ki so kmeki proizvajalci in nimajo rednih dohodkov izven kmetijstva.

Najkasneje do 10. junija 1956 naj nam tudi vrnejo vse nerazpečane »Vpisnice«. »Vpisnice«, ki jih poverjeniki ne bodo vrnili do tega roka, bomo smatrali, da so bile dane novim članom in bomo obremenili poverjenike za toliko članarin po 320 din, kolikor so prejeli »Vpisnice«, pa jih niso vrnili.

Zrebanje bo v petek, 15. junija 1956 ob 12. uri v prostorih Prešernove družbe pred posebno komisijo iz vrst poverjenikov. Celoten izid zrebanja bo objavljen v 7. številki »Obzornika«, glavnih dobikov pa v dnevnem časopisu.

Tajništvo

Sezonske sličice

Bled. Kdo ne bi začel z njim? Čeprav še ni prave sezone za kopanje in skoraj vsak dan nagaja dež, je po vseh hotelih že nekaj letoviščarjev. Največ tujcev.

Na terasi v »Jelovici« sedi večja družba. Začudo govore slovensko. Zgleda, da so edini gostje.

Naročijo kosilo. Ura je tričetrt na tri. Ko je ura tričetrt na štiri ga dobijo!

Ob četrt čez tri (15.15) sedeta za sosednjo mizo še dva gostja.

Vsak cibican ima svoj predal, v katerega spravljajo svoje »umetnine«, ki jih je ustvaril med letom.

čejšnje veselje. Kako tudi ne, saj je osliček prava, živa igrača. Prav ta dan, ko sem bil med njimi, je kmalu prišla pomembna ura. Imeli so vajo za javen nastop, ki bo menda že to soboto. Pri tem delu jih nisem hotel motiti. Poslovil sem se od njih z najlepšimi vtisi.

FaBo

POCENI NA ODDIH

Na našem Jadranu je še mnogo neodkritih turističnih krajev, ki prav nič ne zaostajajo za »velikimi« letovišči

Vrata šol se zapirajo, bliža se čas dopustov za otroke in odrasle. V letošnji sezoni odločitev ni lahka. Visoke cene v znanih letoviških marsikdo ne bo zmogel, vendar s tem še ni rečeno, da bo treba ostati doma. Mnogo je še krajev, ki so prav tako lepi, cene pa zmernejše. Danes vam svetujemo ceneno letovanje na Jadranu.

Tisti, ki si želijo morske vode in sonca, se bodo prav prijetno počutili v Vodicah pri Sibeniku. Dnevna oskrba stane samo 500 dinarjev. Kraj je lep in ima ugodne prometne zveze z avtobusom in ladjami. Na razpolago je približno 80 ležišč po ceni 100 do 150 dinarjev, restavracija pa zagotavlja dobro in izdatno hrano. Vodicke imajo lepe peščene plaže, kino, trgovino in kar je za letoviščarje predvsem važno — mnogo zelenjave in sadja. Hrana se lahko pripravi po privatnih hišah za minimalne cene.

Tudi na otoku Lastovo letovanje ni predrago. Hotela sicer ni, toda kljub temu mesto Sv. Peter lahko sprejme približno 30 tujcev. Otok dosedaj v našem turističnem življenju ni bil posebno znan, to pa zaradi dolgotrajne italijanske okupacije. Bivanje na njem bo gotovo vsakomur prijetno.

Zelo lepe plaže so ob obali polotoka Pelješec. Eden takih

majhnih, prikupnih krajev je Zulfana, kjer lahko letuje okoli 30 oseb. Cena — 600 dinarjev. Domačini prodajajo tam izvrstno vino po 80 do 120 dinarjev liter.

V Trsteniku je prostora za 50 letoviščarjev. Za prehrano skrbi mestna restavracija, kompletna oskrba pa stane približno 700 dinarjev dnevno. V pristanišču je velika peščena plaža, v neposredni bližini pa so bogati vinogradi dalmatinskega dinagača.

Tretji, za letovanje ugoden kraj na Pelješcu je Orebič. — Cene so tu nekoliko višje, vendar imajo gostje pred glavno sezono in po njej 10% popusta. Oskrba v hotelu »Bellevue« je okoli 800 do 1000 dinarjev. Privatniki razpolagajo s 100 ležišči po 150 do 200 dinarjev, hrana v hotelu pa se dobi za 450 do 500 dinarjev.

Tudi v Sibeniku letujete lahko za nizko ceno 550 do 600 dinarjev. Ležišče računajo 120 do 150 dinarjev, hrana v nekaterih prvorazrednih restavracijah pa stane 400 do 450 dinarjev. Sibenik je eno najzanimivejših mest na Jadranu. Ima zelo lepo kopališče, nekoliko oddaljeno od mesta, in je ugodno izhodišče za izlete na slapove Krke, na Kornate, Zlari in druge otoke. Mesto slovi tudi po bogastvu kulturnih spomenikov.

Ceneno letovanje si lahko privoščite tudi v Primoštenu, južno od Sibenika. Kraj ima lepo plažo in mnogo zelenja. Po ceni od 100 do 140 dinarjev je za goste na razpolago okoli 200 ležišč. Družine, ki prihajajo na dopust, lahko pripravljajo hrano in hišah, kjer se nastanijo. Vsa živila je možno kupiti v mestu. Med sezono bo obratovala tam tudi moderna restavracija.

Na Zlarinu boste našli bogastvo koral in spužev. Vendar to ni edina zanimivost mesta. Zlari ima čudovite naravne plaže in borove gozdove. Domačini so znani po pestrih narodnih nošah in gostoljubnosti. Vožnja iz Sibenika do otoka traja komaj pol ure. Oskrba v penzionu »Makale« stane 670 din dnevno.

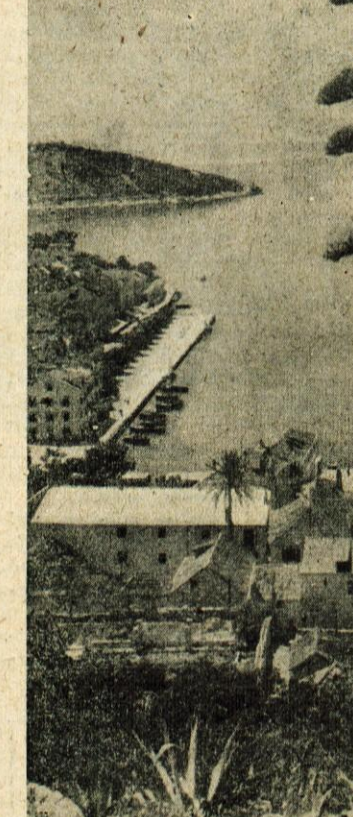
Poseben čar ima tudi otok Murter, v bližini Kornatov. Plaža »Slanica« v Murterju je ena najlepših na Jadranu. Zraven je hotel s 50 ležišči, kjer vas stane dnevna oskrba 650—700 dinarjev. Dopust lahko preživite tudi ceneje. Pri zasebnikih je prostih še okoli 100 ležišč in tudi hrana se lahko tam pripravi. Kraj je dobro oskrbovan z ribami, sadjem in zelenjavo. Gostom so na razpolago tudi motorni čolni za izlete na kornatske otoke.

Letovanje po solidni ceni si lahko privoščite tudi v Baški na

Krku, kjer je skoraj 2 km dolga peščena plaža. Kraj je izredno ugoden za taborjenje. V okolici

je precej zelenja. Domačini propeščena plaža. Kraj je izredno ugoden za taborjenje. V okolici

solidnih cenah.

Tudi na Hvaru je mogoče poceni letovati.

minut čez pol štirih (15.35) je riba že servirana. Gospodu ob istem času servirajo raznjije. Stara pesem. Le kdaj bo izpeta...?

Bohinj: hotel »Zlatorog«. V Bohinju kaže, da se turist sezona še ni začela. Srečali smo le nekaj izletnikov. V »Zlatorogu« pa gručo mladincev, ki je igrala na »Marjanco«. Ce so igrali za denar, nismo ugotavljali.

Potem smo četrt ure sedeli na vrtu in zaman čakali na koga, ki bi nam postregel. Ko

smo ga potem iskali, ga celo našli nismo. Za točilno mizo — nikogar, v recepciji — nikogar. Odšli smo.

V Bistrici smo se ustavili v »Črni prsti« in si pogasili žejno.

Bohinjci vedno tarnajo, da turizem v njihovem koncu peša. Če vsakega tako postrežejo kot so nas, to tudi ni nič čudnega.

—sik

Ob stoletnici rojstva Štefana Stojanovića-Mokranjaca

Ko je srbski narod pretrgal suženjske vezi, v katerih je tical več kot 500 let, in je prenehala gospodariti trda turška pest, se je močno razgibala tudi ljudska glasba, ki je ohranila ves čas kljub zatiranju svojih glasbenih izrazov, ki je tako značilen za srbsko glasbo in ki se je ohranil od naselitve Srbov na Balkan do danes. S tem, da so se v začetku 19. stoletja pretrgale suženjske vezi, je močno vzplamtela ne samo nacionalna, marveč tudi kulturna zavest, ki je zlasti vzpodbujala srbske glasbenike, da so pričeli z vso vnemo zbirati srbsko ljudsko glasbeno blago, se vanj poglobljali in ga obdelovali. Prvotna enoglasna ljudska pesem z značilno melodijo je dobila po obdelavi večglasno harmonsko obliko. Tako pesem je ljudstvo na koncertih prepevalo, se ob njej neizmerno navduševalo, tako da je bila prav ljudska pesem tista, ki je do vrhunca stopnjevala srbsko narodno samozavest. Med najvidnejše, lahko rečemo tudi med največje oblikovalce ljudske glasbe, pa vsekakor spada Štefan Stojanović - Mokranjac, ki ji je dal klasično glasbeno obliko. On je povezoval ljudske naprave z velikimi umetniškimi okusom v enotno obliko, ne da bi jim skvaril prvotni značaj. Tako so nastala njegova najlepša dela — rukoveti (venčki), petnajst po številu, v katerih je na mojstrski način povezal različne ljudske glasbene motive in z njimi ustvaril močne glasbene izraze, ki so polni čustvenih razpoloženj.

Štefan Stojanović - Mokranjac se je rodil 28. decembra 1855 v vasi Mokranje (odtod njegov psevdonim Mokranjac) pri Negotinu, umrl pa je 16. septembra 1914 v Skoplju. Gimnazijo je obiskoval v Zaječaru, Negotinu in Beogradu, nakar se je vpisal na prirodnoznanstveno - matematični odsek visoke šole v Beogradu. Ker je že v mladosti pokazal veliko glasbeno nadarjenost, ga je Beogradsko pevačko društvo poslalo v Monako, kjer se je posvetil samo glasbenemu študiju. Tega je še izpopolnjeval v Rimu in Leipzigu. V tem času so bili njegovi glasbeni pedagogi J. Reinberger, Parisotti, Jodasohn in Reineck. Po vrnitvi v domovino je bil leta 1887 nastavljen za glasbenega učitelja na I. gimnaziji v Beogradu. To leto je prevzel tudi mesto pevovodje pri Beogradskem pevačkem društvu, ki ga je obdržal do svoje smrti. Pevski zbor je povzdignil na izredno umetniško

stopnjo. Z njim je ponesel srbske ljudske pesmi po vsej svoji domovini, poslušali pa so jo tudi v Solunu, Budimpešti, Sofiji, Carigradu, Plovdivu, Leningradu, Moskvi, Kijevu, Berlinu, Dresdenu, Leipzigu, Trstu in Reki. Mokranjac pa je bil aktiven tudi na drugih mestih. Leta 1889 je osnoval godalni kvartet, v katerem je tudi sam sodeloval. Tega leta je v spoznanju z Beogradskim pevačkim društvom, skladateljem Manojlovićem in Biničkim ustanovil Srbsku muzičku školo, na kateri je bil Mokranjac do smrti direktor. Ta šola je dala srbskemu narodu neprecenljive glasbene zaklade. L. 1907 pa je ustanovil Udruženje srbskih muzičara, kateremu je bil predsednik.

Ze v zgodnji mladosti se je Mokranjac ukvarjal z originalno glasbo, a pri kasnejšem svojem delu se je skoraj izključno posvetil obdelavi ljudske in cerkvene glasbe. Z njegovo obdelavo je dobila srbska ljudska pesem šele pravi umetniški izraz. Petnajst rukovetov (venčkov) dokazuje, kako se je znal Mokranjac poglobiti v bistvo ljudske muzike, da je v njej našel ono skrito harmonsko osnovo, za katero je dobil pobudo v melodiji in tekstu. Posameznim glasovom pušča najširšo svobodo in melodije se gibljejo v kontrapunktični obliki. S tem dobe individualni glasovi v njegovi partituri največji glasbeni izraz.

Mokranjac se je bavil tudi z originalno glasbo, a za zgodovinski razvoj srbske glasbe ta ni tako važna, kot njegova obdelava ljudskih pesmi, s katero je ustvaril neprekosljive glasbene vrednote. Od rukovetov ima največjo glasbeno vrednost X., a za tem Kozar; od cerkvenih del Liturgija, Pjesme o velikem petku, Akatist in Statije; od originalnih del pa Opelo v fis molu, Jadna draga in Tri junaka.

Beogradsko pevačko društvo je izpolnilo Mokranjčevo željo ter preneslo njegove posmrtnne ostanke leta 1923 iz Skoplja v Beograd. Ob tej priložnosti so bile v Beogradu velike glasbene slovesnosti.

Zakaj pišem danes o Mokranjcu? Prvič, da tudi Slovenci počastimo ob stoletnici rojstva spomin tega velikega srbskega moža, in drugič, ker bodo letos v juniju v Beogradu velike glasbene prireditve, na katere je povabljen tudi pevski zbor »France Prešeren«, edini iz Slovenije in ki bo izvajal III. in X. rukovet.

Goldoni - smeh in muzej!

Ob premieri Goldonijevega »Lažnika« v PG - zadnji v tej sezoni

Za Goldonijevega »Lažnika« pač ne bi mogli trditi, da pod svojo komičnostjo skriva preveliko moralno zavzetost ali nagnjenje k etičnemu idealu oziroma globoko filozofsko modrost in visoko kulturo duha. Ne, vse to je Goldoniju tuje. Niti on sam, še manj pa okolje, v katerem je živel, nista mogla vtisniti vsega tega njegovi komediji. Zato moramo iskati vrednote njegove komedije drugje, in sicer: v čarobnosti in muzikalnosti ter sproščenosti smeja, v preprostem življenjskem žaru in rahlem realizmu, ki postavlja sočasno družbo pred ogledalo. Vendar Goldoni ne zna vteti biča satire niti ne zna biti gogoljevsko grotesken, marveč le z južnjaško temperamentnostjo in hudomušno stjo žuga rokokojski družbi, načičkani navzven, a puhli navznoter. S svojo enostavno malko gledalca ne pretrese, kakor ga ne niti delno boleštni značaj benečanskega lažnivca Lelia.

Goldoni s svojimi komedijami ni lahko prodiral v svet, doživljal je mnogo napadov; in dokler si ni pridobil naklonjenosti občinstva, se je moral otepati z arkadijsko tragičnim in melodramatičnim okusom 18. stoletja — to na eni strani, na drugi pa z vulgarnostjo commedie dell'arte, ki je s svojimi improvizacijami in s stalnimi tipi tedaj počasi umirala. Da se tega drugega ni mogel povsem otepati, nam zgovorno priča »Lažnik«. Tako bi lahko dejali, da je Goldonijeve komedije plemeniten izrastek commedie dell'arte, a ne njen neposredni dedič, temveč le oddaljeni sorodnik. Tipi, prevzeti iz Comedie, se otrsajo surovosti in pravzaprav v svoji novi funkciji dobivajo obeležje karakter-

nosti. Goldoni je sicer vedno hrepenel, da bi napisal molierovsko komedijo karakterja, toda do tega se ni povzpел. Preveč ga je zanimala in privlačevala »komika družbenega kolektiva« (Vl. Kralj), galerija povprečnih karakterjev, da bi napisal študijo enega samega, ki giblje vso okolico. V »Lažniku« se je morda temu še najbolj približal, a le na videz, saj Lelijeve značaj ni dosti slabši kot trgovcev, zdravnikov in drugih, le da je bolj eksponiran.

Režiser (in scenograf) ing. arh. V. Molka je čudovito obvladoval instrument, ki se mu pravi — Goldonijeva komedija. Izvabljal je iz dela in igralcev fine, ki nam samo dokazujejo režiserjevo invencioznost in smisel za zgodovinsko rekonstrukcijo, za oživiljenje »gledališkega muzeja«, kar je neizbežno zvezano z Goldonijem, ker bi bil sicer avtor v kakršnemkoli moderniziranju mnogo manj užiten, kot je to bil v našem primeru. Stilna enotnost režije, ki je bila izražena v kompoziciji predstave in igri nastopajočih, se je povsem ujela s stilom scene in odrske razporeditve. K celotnemu izgledu uprizoritve je mnogo pripomogel tudi okvir lutkarske pantomime, ki je po svoji odlični izvedbi prav gotovo presenečala. In kar je zelo važno: prav je, da smo dobili vtis, da gledamo resničen »teater«, kjer se »igra« v polnem pomenu besede. Režiser se je zavedal, kako važna je pri tej uprizoritvi muzikalnost in harmonija, ne le dialoga, (v tej smeri je bilo žal premalo storjeno) marveč tudi igralčeva igra, pa bodisi da nastopa igralec sam ali kolektivno. Disharmonično so učinkovali le nastopi vajenca, izvoščka, manj pismonoše, čeprav ne

toliko, da bi razbili štimungo prizorov. Za manj posrečeno bi imeli režiserjevo stapljanje treh dejanj v dve. In ravno tako idejno neskladen konec; tu mislim na tole: zaključni moralni pouk bi sicer pristojal le Ottaviju, ki je še najbolj pozitivna osebnost v komediji, nikakor pa ne tudi Balanzoniju, Rozauri ter ostalim; razen seveda, če nimamo vse skupaj le za ironično domislico. Lahko bi še rekli, da je bil »govor v stran« prešibko izkoriščen in tako je dramatičkov sredstvo jasnosti pa tudi duhovitosti in stika z občinstvom ostalo premalo učinkovito.

Pri upodobitvi Lelijevega lika je režiser izbral srednjo pot in tako spojil dve ekstremni možnosti, t. j. ali Lelio nezavedno laže, tako da sam sebi resnično verjame ali pa se tega dobro zaveda. J. Kovačič je bil zvest režiserjevi zamisli: ob tiradah laži je bil v »resničnem ognju« prepričanja, ob pomiritvi toka laži pa je objestno razpravljaval o učinku svojih »genialnih invencij«. J. Kovačič je dal plastično, elegantno in vseskozi trdno podobo »lažnika«. Za Kovačičem niso dosti zaostajali N. Reš kot Balanzoni, F. Trefalt kot Pantalone in ženski tercet: A. Cigojeva kot Rozaura, N. Sirknikova kot Beatrice in N. Bavdaževa kot Colombina. Če sta se prva dva odlikovala po povsem ustreznih likih zvijačih, po denarju pohlepni ljudih, pa vseeno malce omejenih, so ženski liki ugajali zaradi svojih ljubkih, koketnih figur v smislu 18. stoletja — z dokaj lakšno moralno in hrepenenjem po družbi. Mislim, da se ne motim, če zapišem, da so v mnogem pripomogle k uglasenosti uprizoritve. M. Cegnar (Arlecchino) je s svojimi harle-

kinskimi burkami, na meji med neotesanstvijo in duhovitostjo, dajal celoti prijetno karnevalsko obeležje, le da je bil žal v izrazu preveč nejasen. Jože Pristov je bil umirjen in simpatičen Ottavio. Svojevrsen posrečen duet sta bila tudi L. Stiglic kot Florido in J. Zupan kot Brighella. V ostalih vlogah so še nastopali F. Juvan, T. Dolinar, M. Mayr in J. Fugina. Skratka, brez pretiravanja bi lahko rekli, da pomeni uprizoritev Goldonijevega »Lažnika« v P. G. — uspeh.

Za konec sezone še nekaj besed: Ni omalovaževanja vredno dejstvo, da je v letošnji sezoni PG drugič v svoji zgodovini doseglo 10 premier, kar ob tako majhnem ansamblu nikakor ni bilo lahko. Morda bi očitali repertoarni politiki v letošnjem letu preveliko tipanje, neuravnovešenost in še marsikaj; sem in tja nekaterim igralcem premajhno igralsko kulturo, režiserjem preveliko samovoljnost itd. — Vendar vse to ne zmanjšuje vrednosti naporov, ki jih doprinese PG in ves ansambel, kar je pri občinstvu premalo upoštevano. Sicer pa bi bilo potrebno o gledališki publikli obširneje spregovoriti in mislim, da bi padla marsikatera trda beseda. Prešernovemu gledališču bi želeli, da bi stopilo v prihodnjo sezono pogumno in z mladostno vnemo na pot, zavedač se visokega poslanstva, ki ga ima kot posredovalec umetnosti in kulture ljudstvu.

GREGOR KOCIJAN

Prešernov zbor bo pel v Beogradu

Kranj, 7. junija.

Danes je pod vodstvom dirigenta Petra Liparja odpotoval v Beograd 90-članski mešani pevski zbor »France Prešeren« iz Kranja, ki bo sodeloval na centralni akademiji v proslavo 100-letnice rojstva pomembnega srbskega skladatelja Števana Mokranjca v beogradske operi. V petek in soboto bo zbor nastopal na koncertu zborov, ki bo na stadionu »Tašmajdan«. Sodelovali bodo najboljši zborovski ansambli iz vse države, in sicer: »France Prešeren« iz Kranja, »Branko Kršmanović« iz Beograda, »Joža Vlahović« iz Zagreba, »Proleter« iz Sarajeva, »Iljo Antevski« iz Tetova, »Stanko Dragojevič« iz Titograda, »Svetozar Marković« iz Novoga Sada, »Agimi« Prizren, zbor Radia Beograd, zbor Centralnega doma JLA in beogradske filharmonije. Proslava je pod pokroviteljstvom predsednika republike Josipa Broza - Tita.

John Patrick: VROČA KRI (Uprizoritev na jeseniškem odru)

Izgleda, da hoče biti jeseniško gledališče v svoji repertoarni politiki za vsako ceno izvirno in originalno. Na oder postavlja dela, ki so v Jugoslaviji prvič uprizorjena ali pa v naših centralnih gledališčih niso dosegla svojega uspeha. Ali ni taka repertoarna politika za podoželjsko gledališče, ki je v finančnih težavah in v večini skrbeh zaradi razmeroma majhnega kroga obiskovalcev, pretirano pogumna in skoraj nevarna? Saj

to ne more biti sramotno, če bi gledališče v svoji repertoarni politiki segalo po takih novitetah, ki so v ljubljanskih centralnih gledališčih že dosegli uspeh in splošno priznanje.

To pot si je gledališče izbralo delo, ki je bilo uprizorjeno sicer že v Ptuj, toda po svojih umetniških kvalitetah je slabo. Čeprav je bilo to delo leta 1952 v Ameriki nagajeno kot najboljšo dramsko delo v tem letu, našemu okusu ne prija in v naših gledališčih verjetno ne bo doseglo uspeha in popularnosti. Ohranjava osebni in skoraj nacionalni problem zagrenjenega, nepristopnega in od ljudi odtujenega Škota. V delu je nek globok etični problem, toda izvedba in prikaz tega problema sta umetniško nepričljiva, ne zadosti jasna in nesugestivna. Vsebinska zgodbe je življensko pretresljiva, vendar nas ne pretrese; nasprotno, s svojo prepletenostjo komičnih in tragičnih momentov nas spravlja v naravnost psihološko mučna razpoloženja. Tudi idejo dela z analizo težko razberemo. Morda je ta-le: kako težak in neprijeten je Škot za družbo s svojimi nacionalnimi karakternimi lastnostmi. Mojstrsko pa je

avtor prikazal te nacionalne karakterne lastnosti Škota v svoji molčečnosti, redkovednosti, človeški hladnosti, zadržanosti in izredno razvitim čutom za lastnino.

O uprizoritvi tega dela se lahko pohvalno izrazimo. Pripomniti pa moramo, da smo v letošnji sezoni videli mnogo boljše uprizoritve. Režiserja Košak in Stare sta imela težavno delo, ker je delo, ki je prepleteno s komičnimi in tragičnimi elementi, zelo zahtevno. Od igralcev je kot običajno najbolj izstopal Marjan Stare. Najbolj mu je uspelo združiti komične in tragične momente. Fizionomijo Škota z vsemi njegovimi nacionalnimi karakternimi lastnostmi je uspelo prikazati Lotrič Franc. Dobro igro je podal tudi Ivko Kos. Igra ostalih igralcev je bila povprečna.

JANEZ VEROVŠEK

Tretji koncert Glasbene šole v Kranju

Veliko doraščajoče mladine se posveča glasbi

V vrsti koncertov, ki jih prireja Glasbena šola v Kranju ob koncu šolskega leta, se je močno odrazil tudi njen tretji nastop. Ze program izvajanih glasbenih del je dokazoval kvaliteto glasbeno - pedagoško delo predavateljev te šole. Morda bi se ga dalo v prihodnje še izpopolniti s številnejšimi slovenskimi deli. Z zadovoljstvom je treba poudariti dejstvo, da se danes tako veliko število doraščajoče mladine posveča glasbi. Medtem ko je pred nekaj leti prevladoval Zvab, Bendova je odpela dve ariji; prvo je motila močna trema, pri drugi pa je pokazala lepe pevske odlike, seveda je še v razvoju. Zvab lepo napreduje. Posebno dobro tehniko in glasbeni izraz je pokazal v Mozartovi Napitnici.

Na koncertu je nastopil tudi šolski godalni orkester pod vodstvom prof. Fajona. Tudi to pot ni zaostajal za prejšnjimi svojimi nastopi ter je znova dokazal, da je zmožen izvajati tudi zahtevnejša orkestralna dela.

Občinstvo, ki je zopet napolnilo malo dvorano Sindikalnega doma, je mlade izvajalce z aplavzom topla nagradilo.

S.

S tečaja v Gozd-Martuljku

Lutke so zaživele — Ročne lutke - učni pripomoček v šoli

Za naše najmlajše je poskrbela Zveza »Svoboda« in prosvetnih društev, da je organizirala lutkarski tečaj, ki je bil 26. in 27. maja v Martuljku.

Težki sivi oblaki so objemali vrhove Spikove skupine, ko so v Gozd-Martuljku izstopili številni potniki — udeleženci tečaja — in ubrali smer proti Mladinskemu okrevališču. Tu nas je nadvse prijazno sprejela pravica doma tov. Tantovičeva. Z vsakim naslednjim vlakom so prihajali novi, saj je bilo zbranih kar 40 učiteljev, učiteljev, vzgojiteljev in članov »Svobode« z vse Gorenjske.

Zaradi obširnega gradiva je bilo dnevno delo močno zgoščeno. Tovariši Tone Ljubič, ravnatelj gimnazije v Smartnem, je odkril slušateljem vse tajnosti od nastanka do opreme lutk in to tako poenostavil, da se nobenemu učitelju ne bo zdelo to nemogoče ali preveč komplicirano.

O načrtih odrov, kulis in o razsvetljavi je predaval tov. ing. Piccoli. Vsak tečajnik je

prejel tudi njegov načrt prenosnega odra, ki ga lahko poljubno komplicira ali poenostavlja. Vsi majhni triki, ki jih igralec lahko uporablja, so bili tudi domiselni.

V rokah tovarišice Piccolijeve pa so lutke oživele: ukazovale, razgrajale, pa obenem božale in jokale. Kaj vse zna lutka v izurjeni roki igralca!

O visečih lutkah in delu z njimi je govoril tov. Slavan Berlišk.

Vabilu za tečaj se je odzvalo predvsem vzgojno osebje. V tem se opaža želja našega učiteljstva po reformi našega dela z učenci. In zakaj se ne bi pri tem posluževali tudi lutk?

Ročna lutka se nam je tako približala, da nam bo nešteto krat priskočila na pomoč v prvem in drugem razredu osnovne šole. Pomagala nam bo pri moralni vzgoji, obravnavi beril, pesmi ter dramatizaciji teh.

Da bo to mogoče in da ne bo tratenja časa s postavljanjem odra, nam je predavatelj tov. Ljubič prikazal z razrednim odrom. Načrt je zelo enostaven in ni učitelja, ki bi trdil, da stvar jemlje preveč časa. Na pomoč bodo prišli flanelografi in iznajdljiv vzgojitelj bo pri marsikaterem tekstu vključil v pouk lutko, ki bo njegove besede podkrepila — uspeh pa bo gotovo sigurnejši.

Tudi lutkovne glavnice bodo pestrejšje, saj jih bomo izdelovali sami s pomočjo pionirjev višjih razredov. Na tečaju smo se seznanili tudi s tem.

In lutkovne igre? Tudi za te bo sosed poskrbel. Zbral bo vse dosegljive tekste in jih

razmnožil, da bo učiteljstvo lahko segalo po njih.

S tečajem smo bili zadovoljni, le to smo ugotovili, da je bil čas prekratek. Udeleženci tečaja so samo pokukali v bogati lutkovni svet; čeprav je bila le iskra, je vžgala srca vseh.

Lutke so zaživele in bodo pomagale posredovati mlademu rodu marsikatero življensko resnico, ki bi morda samo kot beseda ostala brez odmeva.

K. L.

AKVARELI V. CEGNARJA na razstavi v Kranju

V Mestnem muzeju v Kranju razstavlja te dni svoje akvarele Vladislav Cegnar, slikar - amater. Po večini so to pokrajinski motivi, največ iz slikovite ptujske okolice, ki je Ceg-

narja pravzaprav navdušila za čopič. Razstavlja javec je po rodu Kranjčan in nekatere njegove slike kažejo razen spretnosti tudi hotenje in iskanje.

DRUŽINSKI POMENKI

Cenena osvežujoča pijača

Dojenje - edino pravilna prehrana otroka

Ob vsakem letnem času si lahko napravimo sami doma ceneno in osvežujočo pijačo, ki je podobna »šabesi«.

Potrebujemo: 10 litrov vode, 10 večjih, posušenih ali svežih bezgovih cvetov, 1 kg sladkorja, 1 limono, četrta litra vinskega kisa, lahko dodamo še 1 pomarančo, vendar ni nujno.

V čisto, nenapokano emajlirano posodo nalijemo 10 litrov vode in namočimo vanjo 10 velikih bezgovih cvetov. Prilijemo četrta litra vinskega kisa, dodamo sladkor in na kolobarje zrezano limono. Premešamo, pokrijemo in pustimo stati 3 do 4 dni na toplem, da se začno spuščati na površini mehurčki. Vsak dan tekočino premešamo. Končno jo precedimo skozi platneno krpo in napolnimo z njo steklenice, ki jih dobro zamašimo in hranimo v hladnem prostoru za vratom navzdol. Tako pripravljena tekočina zori 8 do 14 dni. Najbolje je, če jo potem porabimo v šestih tednih. Zelo uspešno nam nadomešča alkohol.

Moda

Širok čipkasti obrobek ob vratnem izrezu se poletni bluzi iz lanene tkanine zelo lepo poda.

Za kopanje si lahko omislimo tudi črtasto blago. Kostim na sliki je prav ljubek.

Dojenje je najprirodnejši, najenostavnejši, najsigurnejši način prehrane v prvih mesecih življenja. Zal pa je dojenja deležno le majhno število otrok. Nekaj mater ima premalo mleka, drugim zdravstveno stanje ne dopušča obremenitve z dojenjem. Tudi delo in ekonomski faktor lahko obremenjujeta dojenje. Pretežna večina mater pa bi lahko dojala svoje otroke, če bi nanje najožje okolje ne delovalo v negativnem smislu. Matere se branijo dojenja svojih otrok iz najrazličnejših vzrokov. Strah pred izgubo privlačnosti v zvezi z naraščajočo težo in s povešenimi dojčkami so ozadje prezgodnjemu odstavljanju od prsi. Pri vsem tem igra veliko vlogo nepoučenost mater, ker vemo, da spremembe na trebušnih organih in prsih, ki so nastale v času nosečnosti in ob porodu hitreje preminejo pri ženi, ki doji, kot pri nedojčki.

Vsaka mati bi morala vedeti, kakšne so prednosti dojenja. V različnih živalskih vrstah dobro uspevajo mladiči ob mleku iste vrste, ker ta vsebuje zaščitne snovi in vse druge za rast in razvoj potrebne snovi. Zakaj bi bilo pri človeku drugače? V mleku dobi torej otrok vse, kar je potrebno za prve mesece življenja razen vitamina D in po tretjem mesecu železa, ki ga je treba dodajati. Materino mleko ne potrebuje predpriprave, ima telesno temperaturo in je neokuženo in s tem je nevarnost črevesnih obolenj majhna. Mentalni higieniki poudarjajo važnost dojenja za normalni duševni in čustveni razvoj otroka, ker je občutek varnosti za dojenčka pri prirodnih hranitvi vsled tesnega stika med materjo in otrokom večji kot pri umetni hranitvi.

Kako se žena pripravi k dojenju? Prednost dojenja mora žena poznati že v času nosečnosti, da se bo na to lahko telesno in duševno pripravila, kajti poročstvo za pravilno dojenje je duševno in telesno zdravje žene. Za duševno in telesno zdravje žene pride v poštev pravilni razpored počitka in dela v času nosečnosti, pravilna prehrana, zdravljenje različnih bolezni, ki so se pojavile že pred nosečnostjo ali v času nosečnosti, utrjevanje prsnih

bradavic z umivanjem z vodo in milom.

Ustavimo se pri tehniki dojenja, kajti ta je važnejša, kot mislijo nekateri, ki prepisujejo vsak neuspeh pri dojenju slabi kakovosti ali nezadostni količini mleka. Pred dojenjem naj bo otrok lačen, suh, ne prehladen, ne pretopen. Mati naj sedi na nizkem stolu, nogo naj ima operto na pručici. Z eno roko naj drži otroka tako, da mu leži glava iztegnjena na notranji strani komolca, z drugo roko pa drži dojko tako, da ta ne pritiska na nos. Po dojenju pa je treba otroka zadržati malo pokonci, dokler se ne izprazni zrak iz želodca. Večina otrok pije 5 do 10 minut, najdlje pa hranimo otroka pri prsih do 20 minut. Če hoče mati, da bo imela dovolj mleka, naj popolnoma izprazni dojke in to napravi z izmenjavo dojenja enkrat na eni drugi do drugi dojki. Če pa mleko kljub temu še ostane v dojki, ga je treba iztisniti ročno ali s sodobno črpalko.

Iz vsega tega vidimo, da je naravna prehrana najbolj zdrava, najbolj primerna in najbolj enostavna. Sele pri stvarnih razlogih naj mati otroka dohranjuje in le, če nima mleka, naj ga zaliva.

S tem sestavkom podajamo nekaj navodil za zalivanje normalno razvitega dojenčka oz. zalivančka. Zavedati se moramo, da umetno hranjen dojenček zahteva v vsakem pogledu več pozornosti, kakor naravno hranjen. Mati mora posvetiti umetno hranjenemu dojenčku mnogo več časa, kakor dojenč-

ku pri prsih. Pri pripravljanju umetne hrane pa je velike važnosti tudi higiena posodja in sploh vsega okolja, v katerem pripravljajo zalivančko hrano. Predvsem morajo matere vedeti, da naj bi imel za kuhanje hrane zalivanček svojo posodo, ki naj bo taka, da se ne kruši in se dobro snaži. Ker je zlasti v nevesčih rokah velika nevarnost za dojenčka, da ta umetna hrana ne bo pravilno sestavljena in nepravilno pripravljena, naj bo vedno pod nadzorstvom zdravnika in patронаžne medicinske sestre, ki je z nasveti na razpolago vsaki materi brezplačno v posvetovalnicah za dojenčke. Kljub vsemu sodobno izdelanemu načrtu pa so v zadnjem času videli, da vsaka umetna hrana vendar ne more popolnoma nadomestiti dojenja, zato so ponovno začeli s propagando za dojenje.

M. S.

POLETNA SEZONA JE ZE TU!

Na sliki: dva modela lahkih, enobarvnih oblek za lepe junijske popoldneve.

Pred obiskom prijateljev

krat obračajo na nas, da bi jim svetovali, kako naj pripravijo mizo ter postrežejo znancem in prijateljem. Vsaka pač napravi to po svoje, kakor ve in zna. Najvažnejše pri vsem tem je navsezadnje le dobro razpoloženje!

Danes priobčujemo sliko na ameriški način pripravljene mize. Temu ustrezni morajo biti izdelani seveda tudi prtički. Princip takega načina je namreč to, da miza ni cela pokrita s prtom, ampak le majhen del. Prtiček naj bo samo pod jedilnim priborom in krožnikom. Kozarci lahko stojijo kar na mizi ali pa tudi na posebnih prtičkih. Jed serviramo okoli kakšen način bi sprejele goste, mize, zato njeno sredino lahko ki se bodo oglasili na njihovem krasi vaza oziroma nizka posoda z garniranim cvetjem.

Gospodinje pogosto s skrbjo ugotavljajo, da ne vedo, na kakšen način bi sprejele goste, ki se bodo oglasili na njihovem domu. Zato se čitateljce več-

RECEPTI

JETRNA RIZOTA S SIROM

Pol kilograma telečjih ali svinjskih jeter, 1 debela čebula, 6 dkg masti, poper, majaron, sol, 40 dkg riža, 10 dkg trdega sira.

Na masti prepražimo najprej sesekljano čebulo, nato dodamo na tanke liste narezana jetera, jih popopravimo, odčistimo z majaronom in na koncu posolimo. Prepraženim dodamo v majhni količini dušen, slan riž

in ga z vilicami narahlo vmešamo med jetra. Vse skupaj pražimo samo še nekaj minut, nato riž potresemo z naribanim sirom in ga serviramo s solato, kar sestavlja prav dobro kosilo.

SOLET

Pol kilograma belega fižola ali fižolice, četrta kilograma mastne suhe svinjine, četrta kilograma govedine, malo popra, 2 žlički sladke paprike, 1 čebula, 3 stroke česna, žlica moke, voda, sol.

V velik lonec damo en dan namočen fižol, na koščke zrezano čebulo, strt česen, poper, v žlici vode razmešano papriko, z mrzlo vodo razžvrkljano moko in sol. Vse skupaj zalijemo, pokrijemo in postavimo na štedilnik, da zavre. Kuha naj se nato na robu, pri majhnem ognju, da se vse zmehča.

OCVRTI SIROVI CMOKI

Pol kilograma dobro odtečenega pretlačenega sira, 40 dkg moke, 3 rumenjake in malo soli dobro premešamo (moko presejemo prej s kavno žlico sode bikarbone). Če želimo, lahko pridenemo dobro zrezano limonino lupino. Ko je testo dve in pol uri počivalo, napravimo cmoke in jih na masti ocvremo.

PECIVO

Prestice: 10 dkg sladkorja raztopi v 4 žlicah vode, primešaj 1 celo jajce, 1 rumenjake ter žvrkljaj, da se speni. Potem deni na desko 28 dkg moke, pomešane s pecilnim praškom, 7 dkg surovega masla, ki ga zdrobi med moko ter vlij v to zmes žvrkljana jajca; zgneti v gladko testo. Razvaljaj svaljke za svinčnikovo debelino in dolžino ter jih oblikuj v prestice, pomazi z jajcem, potrosi s sladkorjem in speči.

Praktični nasveti

Naš organizem potrebuje dnevno pet gramov soli, večja količina pa mu že škoduje.

Voda, v kateri ste kuhali krompir, je zelo dobra za čiščenje jedilnega pribora;

Topli obkladki so najboljše sredstvo proti nespečnosti. Topel obkladek si položite, ko ležete v posteljo, na zatilje ali na oči.

Kadar se jed prismodi

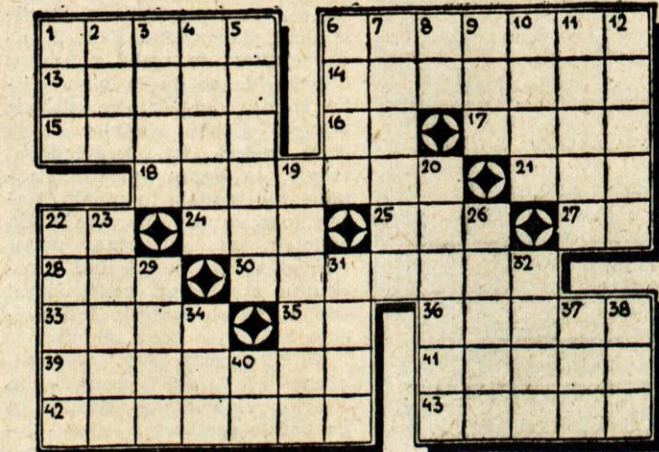
Od časa do časa se vsaki še tako dobri gospodinja pripeti pri kuhanju majhna nesreča. Morda je kdo v najbolj kritičnem trenutku pozvonil pri vratih in ste se prepozno vrnile v kuhinjo; ali pa ste se za trenutek preveč zamislile in juho preveč solile? Navajamo nekaj načinov, kako si lahko same hitro in uspešno pomagamo pri takih majhnih nezgodah.

Če se vam je pečenka zažgala, porežite zažgana mesta in vtaknite cel kos pečenke v vre-

lo vodo, kjer jo pustite kuhati približno četrta ure. Nato jo položite zopet v vročo mast, zalijte z nekoliko vode in jo dalje dušite do mehkega.

Kadar se jedila prismodijo, ne smemo dodajati vode in jih mešati. Preostalo užito jed stresemo v drugo posodo, v katero smo poprej dale nekoliko masti in vode.

Če bi radi skuhalo počena jajca, dodajte vodi noževico konico soli ali pa zavijte jajca vsako posebej v svilen papir, prevežite in jih tako kuhajte.

odprto ognjišče v sobi, dimnik, 19. tlaka, davek v delu, 20. delam kretnje, med govorjenjem maham z rokami, 22. domača ptica, 23. naplačujemo, 26. poziti-

tna elektroda, 29. ošaben, visok, 31. gora na Koroškem, 32. ostrivec, naglasno znamenje, 34. hoditi, 37. očka, 38. šala, 40. vzklík za bolečino.

ZA KRAJŠE VEČERNE URICE

KRIZANKA

Vodoravno: 1. polom, nasprotno od zmage, 6. državnik, 13. Odra, 14. lekarna, 15. število, 16. kvartaški izraz, 17. najmanjši del snovi, 18. skupno ime dveh celin, 21. ljubkovalno žensko ime, 22. glas domače živali, 24. član družine, 25. naslov za višjega turškega uradnika, 27. negacija, odrekanje pomena besede, ki sledi, 28. makedonsko kolo, 30. usedlina, 33. Italijani, 35. reka v Sibiriji, 36. del suknjača, 39. poviti, 41. najmočnejše karte, 42. priimek borca za neodvisnost južnoameriških držav, 43. moško ime.

Navpično: 1. šahovski izraz, 2. kazalni zaimek (srbohr.), 3. plemo, rod, 4. vonj, duh, 5. načeto, pričeto, 6. dvojice, 7. izdelovalec opeke, 8. krajšava za »ljudski odbor«, 9. ime prve slovenske filmske igralke, 10. sorodnica, 11. svetniška slika, 12.

Tržičani najboljši

V nedeljo dopoldan je bilo na Jesenicah okrajno strelsko prvenstvo z vojaško puško in pištolo. Na strelišču se je zbralo preko 100 strelcev in strelk iz vseh družin Gorenjske. Tako velike udeležbe na okrajnem prvenstvu, kakršna je bila letos, do sedaj še ni bilo. Pohvaliti pa moramo tudi nov način nagajevanja strelcev, kakšen je uvedla SZS. Na letošnjem okrajnem prvenstvu so si strelci lahko priborili bronasto, srebrno in zlato medaljo - dobrega strelca. Za najboljše dosežene rezultate pa so bila pripravljena tudi praktična darila.

Na letošnjem prvenstvu so družine nastopale ekipno, lahko pa tudi kot posamezniki, ker se je ocenjeval dvojni plasman. Tržičani so na tem tekmovanju ponovno pokazali, da so z vojaško puško nepremagljivi, saj so ekipno in posamezno zasedli najboljše mesta. Po udeležbi pa so bili Jeseničani najmočnejši ter so bili nevarni nasprotnik Tržičanom. Na prvenstvu pa so prednjačili mladinci, saj so zasedli kar 5 mest od 10. »Stari asi« so se slabše odrezali in je očitno, da jih bodo mladinci izpodrinili iz lestvice.

V NEDELJO BO V KRANJU VELIKA STRELSKA PRIREDITEV

V nedeljo dopoldan bo strelška družina Ivo Jokl iz Kranja razvila na Planini svoj družinski prapor, kateremu bo bohotral Ivan Bertonec - Johan. Pred razvitjem prapora bo na strelišču v Struževem z vojaško puško četverboj družin iz Planine, Predoselj, Tržiča in Primskovega.

V tovarni »Sava« Kranj pa bo v dopoldanskih urah okrajno prvenstvo za pionirje z zračno puško, v Tržiču pa za članice in mladince.

NESREČA V PLANINAH

Dne 3. 6. 1956 ob 10. uri se je smrtno ponesrečil na Kalškem grebenu v Kamniških planinah Branko Zornberg, rojen 30. 5. 1911 v Zagrebu, poročen, nameščenec, stanujoč Zagreb, Trakaškanska ul. št. 27. Takoj po nesreči je odšla na kraj nesreče skupina gorske reševalne službe in ponesrečenca prenesla v Kokro. Vse kaže, da je imenovan, ko je šel po grebenu, zgubil ravnotežje, ker se mu je zavrtelo v glavi in je padel v prepad ter bil takoj mrtev.

J. M.

SMRTNA ŽRTEV PRI PODIRANJU DREVJA

Dne 4. 6. 1956 je Anton Cvetek, rojen 1. 6. 1939 iz Stare Fužine 42, odšel s svojim očetom v gozd, kjer sta sekala bukovo. Pri podiranju pa je padlo eno deblo drugače kakor sta predvidela in ker sta bila preblizu je padlo na sina Antona. Dobil je težje telesne poškodbe, katerim je že na poti v bolnišnico podlegel. Tudi ta mlada žrtev je posledica premajhne previdnosti, ki jo pri delih, kot zgoraj omenjeno, ni nikoli dovolj.

J. M.

Raj ima na sporedu Radio Ljubljana

Poročila poslušajte vsak dan ob 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, Radijski dnevnik ob 19.00 in 22.00 uri. Oddaja »Zeleli ste — poslušajte« ob nedeljah ob 15.15, in ob delavnikih ob 17.15 uri. Kmetijski nasveti in kmetijska univerza vsak delavnik ob 12.30 uri.

PETEK, 8. JUNIJA

11.05 Bedrich Smetana: Tri simfonične pesnitve iz cikla »Moja domovina«.

11.45 Cicibanom — dober dan! (Jože Smid: Pol za šalo pol za res).

12.40 Johannes Brahms: Madžarski plesi.

14.30 a) Zanimivosti doma in po svetu.

15.40 Utrinki iz literature — R. Syberberg: Da bi kamni postali kruh.

18.00 Spoznavajmo človeka.

18.15 15 minut z Veselimi godci.

18.45 Zabavne melodije izvaja Ljubljanski plesni sekstet.

20.00 Tedenski zunanje-politični pregled.

20.15 Glasbena medigra.

20.30 Pesmi raznih narodov (sodeluje Ljubljanski komorni zbor p. v. Milka Škoberneta — oddaja s komentarjem).

21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

22.30 Mednarodna radijska univerza — a) Dr. Iglar: Teleskop — okno v svet; b) Sir John Cockcroft: Nucleo nuklearnih reaktorjev — II.

SOBOTA, 9. JUNIJA

11.45 Pojte z nami, otroci!

12.40 Pesmi in arije Jakova Gotovca.

vice najboljših strelcev. Nekaterim strelcem pa je manjkalo treninga, zato jih je večje število izpadlo iz tekmovanja na Titovi tarči. Pohvaliti je tudi sodniški zbor in dežurne strelšča, ki imajo vse zasluge, da je tekmovanje kljub tako veliki udeležbi potekalo nemoteno.

Rezultati tekmovanja: vojaška puška — ekipno 1. Tržič 969 krogov, 2. Jesenice 955 krogov, 3. Javornik 862 in Radovljica s 672 krogov.

Posamezniki — 1. Vili Bedina

210 krogov (Tržič), 2. Hanzl Verdnik 208 krogov (Jesenice), 3. Jože Otrin 207 krogov (Javornik), 4. Stane Sekne 201 krog (Jesenice). Vsi štirje so si priborili zlate medalje dobrega strelca. Vojaška pištola: 1. Lado Brejc 146 krogov (Tržič), 2. Bojan Horvat 121 (Radovljica), obadva sta si priborila zlate medalje; 3. Stane Sekne 111 (Jesenice) in 4. Lado Jekovec 110 (Tržič), priborila ta si bronasti medalji dobrega strelca.

R. Carman

s · s o d i š č a

Obsojeni škodljivci v „Iskri“

Poročali smo že, da teče pred sodiščem v Kranju kazenski postopek zoper večjo skupino obdolžencev, ki so kradli oziroma prikrivali ukradene predmete na škodo tovarne »Iskra«. Te dni je bila izrečena sodba, po kateri so storilci prejeli zaslužene kazni.

Za tatvino bakrenih kotlov, storjeno že leta 1951, se je zagovarjal Drago Treven, finomehanik. Za isto kaznivo dejanje je bil svojetčasno že obsojen Mirko Bukovnik, ki pa je tedaj sosterilca prikril. Drago Treven je bil še obsojen za tatvino vrtnega stroja, vrednega 28.000 din, kar je storil skupno z elektromehnikom Borisom Bavdkom. Bavdek je sicer tatvino trdovratno zanimal, sodišče pa ga je kljub temu spoznalo za krivega, z ozirom na prepričljivo izpoved soobdolženega Trevena in izjave neklih soobdolžencev. Ti so vedeli povedati, da je Bavdek nekoč izrazil svoje nezadovoljstvo, ker mu Treven še ni izplačal dolžne vsote, t. j. dobička od ukradenega vrtnega stroja.

Zaradi tatvine 500 kom. bakelitnih gumbov je bil obsojen kovinostrugar Kristo Nadižar, kontrolor. Le ta je bakelitne gumbes posredovanjem Franca Periča, Kristine Bukovnikove in Franca Rutarja spravil iz tovarne tako, da jih je ob vožnji z avtobusom odpeljal iz tovarne šofer Rutar. Ker ni bil dokazan predhodni dogovor zadnjih soobdolžencev za storitev kaznivga dejanja, so bili tako Perič, Bukovnikova in Rutar obsojeni samo za kaznivo dejanje prikrivanja.

Zaradi prikrivanja ukradenega vrtnega stroja sta bila obsojena Rudolf Puhar in Franc Rogelj. Prvi zato, ker je preskrbel kupca za ukraden stroj, slednji pa zato, ker je kupil vrtni stroj, pa bi z ozirom na ceno istega moral vedeti, da je ukraden. Da to drži, priča dejstvo, da je Franc Rogelj kupljeni vrtni stroj takoj prodal naprej z dobičkom.

Zaradi tatvine 70,5 kg cina je bil obsojen Stanko Smolej, livar. Le-ta je kradel cina iz priročnega skladišča livarne in ga odnašal domov ter dalje prodajal. To dejanje je bilo storjeno v letu 1954. Možnost, da je do takih tatvin prišlo, ne da bi tovarna opazila kak primanjkljaj, kaže na takratno izredno slabo evidenco, ki se je doslej z ozirom na boleče izkušnje že izdatno popravila. Zaradi napepljevanja Stanka Smoleja k tatvini cina sta bila še obsojena Drago Treven in Mirko Bukovnik. Zaradi prikrivanja cina pa so bili obsojeni Ivana Draksler, Franc Rovtar, Alojz Smolej in Anton Selan. Ivana Draksler in Franc Rovtar sta bila obsojena, ker sta cina prikrivala, čeprav sta vedela, da je bil ukraden, Smolej in Selan pa zato, ker bi po ceni morala vedeti, da cina ni poštenega izvora. V tistem času se cina sploh ni dobilo, cina pa je bila cca 4000 din za kg. Obtožnica sta ga kupila po 1500 oz. 1600 din za kilogram.

Izrečene so bile sledeče kazni: Drago Treven 8 mesecev zapora, Boris Bavdek 4 mesece zapora, Kristo Nadižar 4 mesece, Stanko Smolej 1 leto zapora, Mirko Bukovnik 1 leto zapora, Rudolf Puhar 1 mesec zapora, Franc Perič 2 mesece zapora, ostali obdolženci pa so bili obsojeni na različne pogojne kazni.

Sodba še ni pravomočna. L.

PRODAMO SLEDEČA OSNOVNA SREDSTVA:

1 kom. elektromotor 10 KW trikot 380 W 1400 obr./min

1 kom. vodna črpalka 0,82 KW

14 kom. betonskih oken 1,70 krat 1,40 cm s steklom.

PONUDBE POSLATI NA »PILARNA« RETEČE PRI ŠK. LOKI

PONEDELJEK, 11. JUNIJA

6.20 Naš jedilnik.

11.50 Za dom in žene.

12.00 Pisana vrsta slovenskih narodnih pesmi in domačih poskočnic.

12.40 Lahek spored izvaja Mariborski pihalni ansambel p. v. Draga Lorbecka.

14.30 Radijski leksikon.

16.00 Utrinki iz literature — Norman Mailer: Mrtvi domačin.

18.00 Kronika.

18.45 Kulturni obzornik.

20.00 Simfonični koncert Radia Ljubljana Hector Berlioz: Faustovo pogubljenje, oratorij za soliste, zbor in orkester.

22.25 »Glasba ne pozna meja« — sodelujejo Denise Benoit (Paris), Jelka Cvetežar (Ljubljana, Plesni orkester Radia Ljubljana p. v. Bojana Adamiča, Bruce Low (Amsterdam), Stanley Carter (Zeneva), Horst Janekovski (Stuttgart), Johnny Teupen (Köln), Jack Dieval (Paris), Kamilo Hohnjec (Zagreb) Mihajlo Svaro (Zagreb) — I. del (Magetofonski posnetki koncerta 5. V. v Ljubljani).

TOREK, 12. JUNIJA

8.00 Prireditelja slovenskih narodnih pesmi Ciril Pregelj in Luka Kramolc.

8.30 Radijski roman — Jan de Hartog: Thalassa.

8.50 Glasba ne pozna meja (Koncert Zabavnega orkestra Radia Ljubljana — posnetki z javnega koncerta 3.5. v veliki filharmonični dvorani) I. del.

10.05 Iz del Johannes Brahmsa: (glasbena oddaja s komentarjem).

11.45 Cicibanom dober dan! (angleška pravljica »Mala lokomotiva«).

13.35 Virtuozne skladbe za različne instrumente.

14.30 Gospodinjski omnibus.

16.00 Utrinki iz literature — Norman Mailer: Mrtvi domačin.

18.00 Sportni tednik.

18.50 Zunanje-politični feljton: Atomi v gospodarstvu in politiki.

20.00 Poje zbor doma JNA iz Beograda p. v. Slobodana Krstiča.

20.30 Tedenski notranje politični pregled.

20.55 Radijska igra — Ivan Cankar: Hlapec Jernej.

SREDA, 13. JUNIJA

11.50 Za dom in žene.

12.40 Pred mikrofonom so Veseli godci.

14.30 Zanimivosti iz znanosti in tehnike.

15.35 Štiri operne medigre.

16.00 Utrinki iz literature — Luigi Pirandello: Zažgi slamo!

18.00 Po ljubljanskih vajeniških domovih ob koncu šolskega leta (reportaža).

18.45 Radijska univerza Doktor Erich Rauptman: O boleznih bezgavk.

20.00 Richard Wagner: Tristan in Isolda, drugo dejanje.

22.15 »Glasba ne pozna meja« (Magetofonski posnetki koncerta 5.5. v Ljubljani).

ČETRTEK, 14. JUNIJA

11.45 Dober dan otroci!

14.30 Turistična oddaja.

16.00 Utrinki iz literature — Otroške pesmi Grigorija Viteza (prevedel Janez Menart).

16.20 40 minut z našimi in inozemskimi solisti.

18.00 Iz naših kolektivov.

18.50 Domače aktualnosti.

20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — sodelujejo priljubljeni ansambli in solisti.

21.00 Jan Neruda: Iz sveta in zatišja.

22.15 »Glasba ne pozna meja« (Posnetki koncerta 5. V. v Ljubljani).

objave • oglasi

• Mali oglasi

Les za ostrežje prodam ali zamenjam za enako vredno stvar. Naslov v oglašnem oddelku.

Planinsko društvo Radovljica sporoča, da bo Roblekov dom na Begunjski od 8. junija t. l. dalje redno oskrbovan. Pogajnikov dom pri Kriških jezerih bo stalno oskrbovan od 1. julija t. l. dalje.

Orehov furnir. Kuhinjske in sobne oprave prodam ali zamenjam za les. Prevzamem mizarška dela — stavbna in pohištvena. Pungershek, Stražišče 77 — Kranj.

Do 50.000 din dam nagrade tistemu, ki mi odstopi ali preskrbi eno oz. dvosobno stanovanje v Kranju. Tudi kupim. Naslov v upravi lista.

Ugodno prodam dobro ohranjen moški šivalni stroj. Naslov v upravi lista.

Prodajam 2 postelji z mrežami in nočnimi omariami. Vprašati Koncilijski »Stari Mayr« — Kranj.

Prodajam foksterierja — čistokrvnega z rodovnikom — psico staro 3 mesece. Fajdiga, Kranjska gora 23.

Kupim trodelno omaro za obleko dobro ohranjeno. Bernik Julija, Zg. Bitnje 108, p. Zabrnica.

Preključem izgubljeno sindikalno izkaznico na ime Golob Milena, Senčur 230.

Najdeno moško kolo št. 415176 brez znamke in dežni plašč. — Šifer, Stara Loka 1, Šk. Loka.

Zamenjam enosobno stanovanje na Kalvariji za dvosobno ali večje v mestu. Naslov v upravi.

Kadilci Gorenjske! Zahtevajte povsod priznane najboljše cigarete in to Sarajevske tobačne tovarne. Skladišče v Ljubljani, Kolodvorska 26.

Iščem proti nagradi prazno večjo sobo v Kranju ali okolici. Ponudbe poslati na upravo lista.

Mestna klavnica odkupuje vsako količino sene po dnevni ceni.

Prodajam kravo lepo plemenisko — v enem mesecu bo tretjič teletila. Eržen Franc, Okroglo 12, Naklo.

Bombažna predilnica in kalnica Tržič sporoča, da naj se razne organizacije, ustanove in zasebniki ne obračajo več nanje s prošnjami za denarno ali kakke druge podpore, ker nima podjetje za to nobenih razpoložljivih sredstev.

Na take prošnje podjetje v bodoče sploh ne bo več odgovarjalo.

ZAPORA CESTE! — Cesta III/1363 odcep od zvezne ceste Predtrg — Radovljica od Koteža do Hirsmana bo zaradi popravila vodovodne napeljave v času od 11. junija do 1. julija zaprta za ves vozovni promet. Promet za Radovljico se bo v tem času vršil po »Cesti Talcev«.

• Objave

OBVESTILO HIŠNIM LASTNIKOM

Vse hišne lastnike obveščamo, da je izšel nov HIŠNI RED, katerega si morajo obvezno nabaviti. Dobi se v knjigarni »Simon Jenko« a din 10.— Stan. uprava Kranj

OBVESTILO

X. REDNI OBČNI ZBOR PODRUŽNICE DU V KRANJU je v petek, dne 8. junija 1956 ob 15. uri v zgornji dvorani Sindikalnega doma v Kranju z običajnim dnevnim redom. Samostojne predloge je treba poslati upravnemu odboru podružnice najkasneje do ponedeljka, dne 4. junija 1956.

KINO

RAZPIS

Za vpis učencev v I. letnik Industrijske šole »Iskra« Kranj. Industrijska šola »Iskra« v Kranju razpisuje vpis učencev za šolsko leto 1956/57 za izučitev naslednjih poklicev:

kovinostrugar (13)
kovinorezkalec (10)
Strojnik ključavničar (10)
orodjar (8)
finomehanik (8)
elektromehaničar (4)
telefonski mehanik (3)
avtoelektrik (4)

Pogoji za vpis: dovršena nižja gimnazija ali njej po stopnji enakovredna šola (osemletka); starost od 14 do 17 let; fizično krepak, telesno in duševno zdrav; uspešno prestana preizkušnja iz praktičnega dela, matematike in slovenščine.

Prošnje, kolkovane z drž. kolekom za din 30 in din 20 v gotovini, sprejema ravnateljstvo do 15. junija 1956. Prošnji priloge: šolsko spričevalo, rojstni list, zdravniško spričevalo in lastnoročno napisan življenjepis. Tisti, ki žele stanovati v internatu, naj predložijo še prošnjo za sprejem v internat. Oskrbnina in hrana znašata din 4500 mesečno.

V času šolanja prejemaajo učenci naslednje mesečne denarne nagrade: v I. letniku din 2000, v II. letniku din 2500 in v III. letniku din 3500.

Podrobnejša navodila dobite v upravi šole.

Ravnateljstvo

RAZPIS

Kmetijska zadruga Ljubno na Gorenjskem razpisuje:

1. mesto knjigovodja

2. mesto upravnika zadruga

Pogoji: popolna srednješolska izobrazba z dveletno prakso na navedenih delovnih mestih. — Plača po tarifnem pravilniku.

Iščem proti nagradi prazno večjo sobo v Kranju ali okolici. Ponudbe poslati na upravo lista.

RAZPIS

Kmetijska zadruga Veleosovo razpisuje mesto knjigovodje.

Zaželeno dovršena srednja ekonomska šola in petletna praksa v knjigovodstvu. Plača po tarifnem pravilniku. Nastop službe takoj. — Ponudbe poslati na Kmetijsko zadrugo Veleosovo, pošta Cerklje na Gorenjskem.

• Gledališče

PRESERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ

9. junija ob 20. uri — predstava na prostem, v slučaju slabega vremena ob istem času v gledališču — Carlo Goldoni: »LAZNIVEC«. — Veseloigra v treh dejanjih (7 slikah).

10. junija ob 10. uri dopoldan matineja za šole, ob 16. uri popoldan — izven — Gostovanje v Zelezničkih — Grimm-Skufca: »JANKO IN METKA«. — Pravljica v treh dejanjih (4 slikah).

GA BRIVCA« ob 14. uri, ameriška barvani film »FANT IZ OKLAHOME« ob 16., 18., in 20. uri — zadnjikrat.

KINO NAKLO

9. junija, premiera češkega barvnega filma »JAN HUS« ob 20. uri.

10. junija, matineja ob 9. in 14. uri premiera ameriškega barvnega filma »DVOIŠČNO OKNO«, v gl. vlogi: Grace Kelly, James Stewart. — Francoski barvani film »AVANTURE SEVILJSKEGA BRIVCA« ob 16., 18. in 20. uri.

10. junija, ameriški barvani film »DVOIŠČNO OKNO« ob 20.30 uri.

LETNI KINO »PARTIZAN« 8. junija, francoski barvani film »AVANTURE SEVILJSKEGA BRIVCA« ob 20.30 uri.

9. junija, dvojni program, ob 20.30 uri francoski barvani film »AVANTURE SEVILJSKEGA BRIVCA«, ob 22.15 uri premiera ameriškega barvnega filma »DVOIŠČNO OKNO«.

10. junija, ameriški barvani film »DVOIŠČNO OKNO« ob 20.30 uri.

KINO »SORA« ŠK. LOKA Od 8. do 10. junija ameriški film »NEUMNI PODVIG«.

KINO »KRVAVC« CERKLJE 9. in 10. junija, ameriški barvani film »MELBA«, v gl. vlogi: Patricia Munsell. Predstave v soboto ob 20.30 uri, v nedeljo ob 16. in 20. uri.

KINO »RADIO« JESENICE 8. junija madž. barv. film »KVIŠKU GLAVO«.

9. in 10. junija madž. barvani film »MIMIOPLI«.

KINO »PLAVŽ« JESENICE 8. junija ameriški barv. film »KARNEVAL V TEKSASU«.

9. in 10. junija, ameriški film »ZRTVOVANI«.

Našemu najdražjemu, sorodniku.

Tako je pisalo na pogrebem vencu, ki so ga položili sorodniki na moj grob. Vsekakor prerani grob, kakor se je izrazila teta Klavdija.

Nisem bil dober, bogme, toda takšne hvale, kakor so mi jo peli pri Cvenkeljnu, kjer so zalili moje posmrtno ostanke, nisem zaslužil. Res je, da sem imel ženo rad in je nisem pretepal, toda res je tudi, da je gladih nisem. V službi sem bil tak kot večina drugih, a vzor uslužbenca nikakor ne. Zavisten sem bil vsem, ki so imeli večjo plačo od mene in opravljal sem rad, med štirimi očmi seveda.

Zdaj, ko sem mrtev, nimam ne namena, ne volje, govoriti laži.

Zato se mi zdi neumno, da preveličujejo moje sposobnosti in lastnosti.

Pri odprtem grobu so jokali in se držali na moč žalostno. Zanimalo me je, ali jim, mojim sorodnikom, jok prihaja od srca. Zato sem nekoliko privzdignil pokrov krste in poškilil na svetlo. Teta Klavdija je tiščala robec na usta in hlipala. Kljub temu sem videl, kako je nekaj pošepnila svakinji Juditi. Zdi se mi (mi mrtveci namreč nismo o ničemer popolnoma prepričani), da je rekla: »Tako neznansko me ščiplje po trebuhu, ta stvar pa se zlepa ne konča...«

Videl sem tudi brata Konrada stikati glave s svakoma in zdi se mi, da so že pri odprti jami izkopali bojno sekuro zaradi dediščine, ki sem jo zapustil, zaradi trodelne omare s ključem, stroja za zobotrebce in šilčka za svinčnike.

Rad sem imel udobje in za nič na svetu ne bi komur koli prepustil svojega ležalnika. Zdaj, po moji smrti, je ležalnik brez gospodarja. Nisem napravil testamenta, ker nikoli, razen v strahu, ali zaradi prevelike količine zaužitih pijač, nisem mislil na smrt. Ko bi bil napravil oporoko, bi svoj ležalnik zapustil svojemu najstarejšemu sinu Marku. Marko se namreč ni udeležil mojega pogreba, najbrž zato, ker ne zna

jokati. Sploh mi je bil ta fant zmerom najbolj všeč.

In potem so, kot rečeno, vsi zavili k Cvenkeljnu in se držali na moč užaloščeno. Beseda jim ni šla z jezika. Prva je spregovorila teta Klavdija. Ker je ostala devica in ker potem-takem moških ne pozna, je začela znova hvaliti moje čednosti. Govorila je zlasti o moji zvestobi, odkritosrčnosti in zapeljivosti. Vmes so ji prinesli brinovca in je za hip nehala, dokler spet ni začela povzdigovati mojih gospodarskih sposobnosti. Tisti hip pa je bilo moji ženi, sedanji vdovi, teh čvekarij dovolj in je rekla z glasom, zaradi globoke žalosti znižanim za veliko terco: »Jaz, ki sem z njim živela, vem...« Sredi teh besed jo je, bogu bodi hvala, prekinil moj drugorojeni sin. »Mama«, je rekel, »vsi vemo, kaj smo z njim izgubili...« To je bil tako rekoč uvodni del obiska pri Cvenkeljnu, kateremu je sledil veliko daljši spominski del. Teta Klavdija je morala utopiti svojo žalost v petih brinovcih in jo založiti z dvema kracama in ne vem kolikimi zrezki. Jaz ji privoščim, revici, saj je v življenju malo dobrega okusila. Brat Konrad je bolan na želodcu in je smel jesti samo izbrane stvari. Meni na ljubo oziroma v spomin je napravil izjemo in proti svojemu prepričanju popil šefan črnine. Moja žena, sedanja vdova, je kmalu silila domov, a je niso pustili, da bi bila sama v svoji žalosti. Hoteli so, da se spoštuje običaj in so jedli in pili in se vmes sprva sramežljivo, a potem čisto javno smejali. Kmalu me niti z besedico niso več omenjali, ampak so govorili o svojih lastnih težavah in skrbih. Kdaj pa kdaj je še kdo, teta Klavdija in stric Bine, zavzdihnil: »Pokoje njegovi duši«, ali »Njemu je laže kot nam«, sicer pa so bolj in bolj prevladovali »živli« in »na zdravje«.

To videč, sem se obrnil v grobu in srdito čknil po pokrovu krste. Krsta je bila zbita iz svežih smrekovih desek in je dišala po smoli. Duh po smoli me je začel prevzemati in sem

za nekaj uric zaspal. Ko sem se zbudil, nisem vedel koliko je ura, ker so mi točno uro takoj po smrti sneli. Nisem niti vedel, ali je noč, ali je dan. Začelo mi je premanjkovati zraka in sem na vso moč pritisnil na pokrov krste, da bi ga dvignil. Toda na njem je moralo biti veliko zemlje, ker sem ga le s težavo dvignil. Naposled se je vdal za toliko, da sem meden in med rob krste vtaknil dlani in začel kopati. Nekega dne ponoči, minilo je morda štirinajst dni po mojem pogrebu, sem se prikopal do površja. Pojedel sem nekaj korenin-gardenij in sladkih čebulic drugih cvetic, ki so jih posadili na mojem grobu in se za silo okrepčal. Potem sem otepel raz sebe prst in jo čez pokopališče po najkrajši poti mahnil domov. Ker sem bil duh, me ljudje niso videli. Srečal sem sicer dva človeka dobre volje, a tadvda me ne bi videla, tudi če bi bil živ. To videč, me je močno zažejalo, a gostilne so bile že zaprte. Moral sem zdržati do doma, kjer so verjetno še hranili kako pijačo od mojega pogreba.

Doma je svetila luč in milo se mi je storilo od blagodejne bleščave.

Povzpel sem se po stopnicah in naenkrat sem bil gori, ker mrtveci ne čutimo teže. Vrata v stanovanje so bila zaprta, zato sem se splazil notri skozi ključavnico. Ko sem se razgledal po predsobi, sem videl višeti na obešalnikih popolnoma tujo garderobo. Tam ni bilo več mojega plašča in niti ne moje dnevne halje, ki sem jo na jezo svoje žene, sedanje vdove, zmerom puščal na obešalniku v predsobi. Pač pa so tam visele neke hlače in neke naramnice. Najprej mi je padlo v glavo, da ženske ne nosijo naramnic in da morajo torej naramnice biti last nekega moškega. Potipal sem se, da se prepričam, če sem v resnici mrtev. Ničesar nisem čutil. Nato sem poti-

pal hlače in naramnice in čutil, da so last živega človeka. Toda to me še ni povsem prepričalo. Zato sem se vrnil skozi ključavnico na hodnik in prebral vizitko na vratih. Ni bilo dvoma, to stanovanje je bilo nekdanje moje. Kaj pa hlače in naramnice. Nekdo, sem si rekel, je prišel moji ženi voščiti sožalje. Taka je navada povsod po svetu. Kdor sočustvuje, ta mora biti dober človek. In ker je dober, sem si rekel, se ne bom več zanimal zanj. Vedel sem namreč še za življenja, da so dobri ljudje manj zanimivi kot slabi in da nam običajno povzročajo manj skrbi.

Potlej sem še odprl omaro, da bi si natočil žganja. Toda v vsem stanovanju ni bilo kapljice tekočine, razen vode. Ko sem tako preiskal več sob (v spalnico nisem pogledal, ker tam nikdar nismo hranili pijače), sem opazil, da manjka veliko kosov pohištva. Tako ni bilo več psihe, trodelne omare in ne mojega gugalnika. Ko sem slednjič vtaknil nos še za peč, kjer sem včasih skril kako steklenico, so se odprla vrata spalnice in na njih se je pojavil stric Bine.

Ljudje moji, kako je bil ta človek samozavesten!

»Ničesar več ne damo«, je momljal, ko da govori nekomu v spalnici. »Saj nas bodo čisto oropali, ti sorodniki.«

Tedaj je, pri moji krsti, spregovorila moja žena:

»Nič več, Binče, niti enega zeblija ne.«

Res je, da me je presenetila taka domačnost. Res je tudi, da me je razjezilo, ker je stric Bine, zdaj Binče, nosil mojo domačo haljo. Prav tako me je kuhalo, ker si je nataknil moje copate. Toda tega, da mu je pod pazduho tičala izpraznjena steklenica mojega »brandyja«, ki ga nisem mogel spiti zaradi prezgodnje smrti, ne, tega nisem mogel prenesti več.

Zatutil sem kot ranjen bivol in zbil stricu steklenico izpod

pazduhe. Toda zelenega učinka ni bilo. Stric je rekel: »Nesreča, Mimi. Ne zameri, steklenica mi je padla na tla.« Mimi, vdova, pa je odvrnila: »Nikar se ne meni za črepinje. Črepinje prinašajo srečo.«

Prijel sem se za glavo in si začel puliti lase. Tudi jokal nisem in vpil. Toda nihče me ni slišal, ker sem bil mrtev. Tudi videl me nihče ni. Stric se je opotekel k vratom moje nekdanje spalnice in je zginil za njimi. Jaz pa sem se vrnil na pokopališče in v svojo krsto.

Spet sem mrtev in čisto sam med mrtvimi. Kdaj pa kdaj me kdo obišče ali pa mimogrede

pokaže na moj nagrobni kamen: »Vidite, ta je zaslužil spoimenik!«

Dosti mi je njihovih marenj. Naj me puste v miru počivati!

Ko sem to zgodbo povedal neki znanki, mi je rekla, da bo tudi sama napisala nekaj podobnega, vendar kot ženska. Toda rekla je tudi, da ne kanl umreti zato, da bi videla, kar sem videl mrtev jaz. Če bo umrla, bo umrla zares in se ne bo vračala.

Vsekakor zelo diskretna ženska. Rad bi poznal njenega moža.

N. Z.

Zanimivosti

TUNIS IMA NAJMLAJŠEGA MINISTRA NA SVETU

Nedavno osnovana vlada novega Tunisa ima najmlajšega ministra na svetu. Gre namreč za komaj 28-letnega Bechir ben Yahmeda, ki je bil vzgojen za novinarja v Parizu. V novi vladi Habib Bourgibasa je postal minister za informacije.

POMEMBNA SILA NA SVETU

Organizacija združenih narodov, ki ima svoj sedež v 39-nadstropni palači v New Yorku, je stara 11 let. Vanjo je včlanjenih 76 držav z vseh kontinentov. Kaže, da bo njih število še naraslo. V svojih uradih v New Yorku, Genfu in drugod, zaposluje ta svetovna zveza narodov več kot 15.000 uslužbencev. Stroški za vzdrževanje OZN znašajo letno 40 milijonov dolarjev.

V LONDONSKEM ZOO IMAJO 150 LET STARO ŽELVO

Obiskovalci londonskega zoološkega vrta imajo priliko videti 150 let staro želvo, ki jo v vrtu zelo skrbno negujejo. Žival je sorazmerno velika in starosti primerno težka. Njen oklep skrbno negujejo z oljno polituro.

RUBENSOVA SLIKA ZA 250 KRON

Svedski ljubitelj umetnin, Emil Holmstron, poseduje najbolj dragoceno umetnino — sliko znamenitega slikarja Rubensa. Sliko je približno pred 36 leti kupil za vsega 250 kron. Sele čez leta je na sliki odkril mnoge kvalitete ter se končno le odločil slednjo pokazati dvema ekspertoma za umetnine. Ko sta si le-ta dodobra ogledala omenjeno sliko, sta razodela, da je to Rubensova slika »polaganje Kristusa«. Sliko, ki jo sedaj poseduje Holmstron, so podrobno opisali v začetku leta 1950 v korespondenci med Johannom Zeephoffom in grofom de la Gardie. Rubens je sam izdelal več kot 600 raznih dragocenih umetnin.

w w

NE NAVADNA DEKLICA

V Parizu se je nekemu delavcu rodila deklica, ki ne čuti hobenih bolečin. Starši so bili tega najprej veseli, saj se dojenček ni jokal, niti če se je po nesreči udaril. Spal je mirno vse noči. Toda pozneje, ko je deklica zrasla, je začelo starše skrbeti. Otrok se je smejal, če so ga starši zaradi nepokorščine pretepli, vseeno mu je tudi bilo, če se je opeknel na vročem likalniku in smejal se je celo, ko si je odgriznil košček jezika. Dekletce sedaj opazujejo na neki pariški kliniki, vendar so zdravniki mnenja, da je medicina v tem primeru brez pomoči.

»ZLATA JAMA« NA SMETIŠČU

Angleški trgovec s starinami v mestu Uxbridge je brskal po smetišču, za kar je moral tedensko plačevati mestu 20 funtov, t. j. okoli 17.000 dinarjev. Med drugim je našel tam uporabni žerjav, 24 zabojev piva, 14 zabojev zmrznjenih kokoši, 52 brisač, 60 srajc ter velike količine cigaret in cigar. Mož pa se je moral pozneje zagovarjati pred sodiščem, češ da tega blaga ni dal ocariniti. Sodišče ga je obsodilo na 30 funtov denarne globe.

PANIČEN BEG SLONOV PRED MRAVLJAMI

V Zahodni Afriki živi neka zelo nevarna in napadalna vrsta mravelj. Nedavno se je zgodilo, da so se mravlje spravile na celo čredo slonov, ki si niso vedeli pomagati drugače, kakor da so začeli brezglavo bežati. Kljub temu pa so mravlje več slonov obžrle tako, da so na mestu poginili.

Najstarejša tobačna tovarna pri nas je stara 101 leto

Pred vojno je bilo v Jugoslaviji posejano s tobakom 16 tisoč hektarov, sedaj pa skoraj 38.000. Lani je bilo pridelanega tobaka trikrat več kot pred vojno — 41,50 milijonov kilogramov (2 in pol kilograma na prebivalca). Glede pridelka tobaka na osebo je Jugoslavija na prvem mestu v Evropi, toda glede donosa na hektar smo precej nizki. Svetovno povprečje na hektar je 10 metrskih stotov, pri nas le 8 (v Kanadi in Franciji dosežejo celo 17 metrskih stotov).

Največ tobaka pridelajo ZDA (933 milijonov kg), njim slede Indija, Brazilija, Turčija, Grška itd. Svetovni letni pridelek je 1 milijarda 608 milijonov kg!

Jugoslovanska tobačna industrija ima že lepo preteklost, saj je bila naša prva tobačna tovarna Niška tovarna tobaka — osnovana pred 101 letom.

NA LETO MILIJARDO JAJC

Po statističnih podatkih je bilo lani v naši državi čez 24 milijonov glav perutnine. Toda leta 1954 je poginilo 13 in pol milijona perutnine, kar pomeni izgubo 20 tisoč ton mesa in skoraj pol milijarde jajc. Kokoši v Jugoslaviji zneso na leto okrog 1 milijardo jajc — 60 jajc na osebo. Toda letna potrošnja jajc na osebo je znatno nižja, vsekakor zaradi cene, kajti jajca so danes, če jih primerjamo s cenami leta 1939, naše najdražje živilo, saj je tridesetkrat dražje kot leta 1939.

Jugoslavija je velik izvoznik jajc in perutnine. Leta 1954 smo samo v osem evropskih dežel izvozili 258 milijonov jajc, 593 ton zmrznjenih jajc ter veliko perutnine in perutninskega mesa.

69

Za las je manjkalo in njegova grešna, hudobije polna duša bi bila stopila na prag večnosti, ali tudi to pot mu je bilo prizanešeno.

Cigan stopi iz gošče in na mah odreže z nožem jermen, ki je Petra pripenjal na vejo, ter ga prestreže v roke. Kmalu se Peter zbrihta in voda v bližnjem potoku, kamor ga pelje cigan, ga popolnoma osvesti.

70

Peter je hotel, da ga cigan odvede na njegov grad, ali to ni bilo mogoče, kajti krog gradu je mrgolelo Turkov. Zatorej sta se rajši odpravila v podzemeljsko jamo, ki leži nad Krko, skrita nepoklicanim očem. Gredoč je cigan pripovedoval, da je med Turki, ki pustošijo deželo kranjsko, tudi Jurij, Markov sin, katerega je Peter prodal.

71

Kako poldrugo uro od Stične, prav nad izvirom Krke, je skrit v skalovju vhod v veliko podzemeljsko jamo, ki je bila v nekdanjih časih okoli bivajočim stanovalcem pribežališče in zavetje pred Turki.

V jami je ležalo za tri vasi ljudi. Veliko ognjev je gorelo in obsevalo črne oboke ter kamniti strop, okoli njih pa so posedali kmetje.

72

Med mnogimi ognji, pri katerih so kuhali ali samo grelj se posamezni ljudje, bil je posebno velik ogenj najbližji pri vhodni luknji.

Okoli tega velikega ognja se je zbralo vojakov veliko krdelo, razne starosti: ta mladenič, ta mož srednje starosti, ta starac kraj groba. Besedovali so o težavnem življenju, ki jim ga zagrenjujejo še Turki.